

Täysistunto

Tiistai 14.11.2023 klo 14.00—18.42

4. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveyspalveluista annetun lain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 54/2023 vp

Valiokunnan mietintö StVM 6/2023 vp

Toinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotus, jonka sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. — Keskustelua, edustaja Kemppi.

Keskustelu

16.33 **Hilkka Kemppi kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Keskustan mielestä jokaisella iäkkäällä ihmisellä tulee olla oikeus turvalliseen arkeen ja riittäviin sosiaali- ja terveyspalveluihin elämän viimeisiin hetkiin asti. Tämän perusoikeuden toteutumisesta vastaa viime kädessä kulloinenkin istuva hallitus. Keskusta haluaa tämän tavoitteen osalta tukea hallitusta parhaansa mukaan.

Keskusta tukee hallituksen päätöstä keventää hoitajamitoitusta 0,65:n tavoitteeseen. Syynä tähän on tietenkin hoitajapula, joka on varsin vakava. Sen vuoksi tilanne ympäri Suomen on vaikea ja hoivapaikkoja on jouduttu jopa sulkemaan. Keskusta kuitenkin vastustaa mitoituksen keventämisen myötä tehtyä 89 miljoonan euron leikkausta alueilta. Se tulee tarkoittamaan ikäihmisten muiden palveluiden heikentämistä tällaisessa tilanteessa, jossa kulut jäävät mutta rahat lähtevät hallituksen toimesta. Hoitajamitoitusta on siirretty aikaisemminkin, mutta silloin rahat jätettiin hyvinvointialueille.

Peräänkuulutan hallituksen reilua linjaa alueita kohtaan. Se, että emme vielä pääse 0,7:n hoitajamitoitukseen, ei tarkoita sitä, että voimme vetää jarrua ja mennä takapakkia. Siksi jätän tähän hallituksen esityksen kohtaan keskustan vastalauseen. Jätän myös yhden lausuman, joka kuuluu seuraavasti, esitän siis tätä lausumaa: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus seuraa vanhuspalvelulain 0,7-hoitajamitoituksen täysimääräisen voimaantulon siirtämisestä johtuvien vuotuisien 89 miljoonan euron rahoitusleikkauksien vaikutuksia ikäihmisten palveluiden järjestämiseen hyvinvointialueille vuosina 2024—2027.” Keskustaryhmä esittää siis vastalauseita ja yhtä lausumaa.

Arvoisa rouva puhemies! Terveyskeskuksissa ja ambulansseissa suurin voimavara on osaavat työntekijämme. Laitteet voivat olla hyvät ja puitteet hienot, mutta lopulta aina osaaminen ja halu tehdä työtä ratkaisevat. Viime hallitus lisäsi 120 000 opiskelupaikkaa ja täten tuki erityisesti myös sosiaali- ja terveysalan ammattilaisten saatavuutta. Nämä ammattilaiset tulevat pian ensi vuonna työmarkkinoille ja tulevat helpottamaan osaajapulaa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 55/2023 vp

Juuri käydyn sote-välikysymyskeskustelun jälkeen kannan kuitenkin suurta huolta siitä, missä ovat tämän hallituksen toimet hoitajapulan ratkaisemiseksi ja tilanteen helpottamiseksi. Esimerkiksi hallitusohjelmaan kirjatut aikuiskoulutustuen leikkaukset ja työperäisen maahanmuuton kiristäminen ovat omiaan syventämään tätä ahdinkoa alalla.

Arvoisa hallitus, ottakaa tämä vastalause ja lausuma tosissaan. Osa hyvinvointialueista on jo tehnyt sopimuksia 0,7:n mitoituksen pohjalta, ja esimerkiksi Pirkanmaan hyvinvointialueelle tämä tarkoittaa sitä, että te leikkaatte heiltä noin 9 miljoonan euron resurssit pois, siis sellaista rahaa, jonka he ovat ehtineet jo kilpailuttaa näihin sopimuksiin. Te siis otatte rahat, vaikka laskut jäävät hyvinvointialueiden maksettavaksi. Jos ette keskustan vuoksi ole valmiit tekemään muutosta, niin olkaa valmiit tekemään tämä muutos edes suomalaisen ikääntyvän kansan puolesta. Teillä on vastuu ja valta. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Nurminen.

16.37 Ilmari Nurminen sd: Arvoisa rouva puhemies! Iäkkäiden henkilöiden ympärivuorokautisen hoidon lakisääteisellä henkilöstömitoituksella turvataan iäkkäiden henkilöiden perustuslain mukaista oikeutta välttämättömään huolenpitoon ja riittäviin sosiaalipalveluihin ja terveyspalveluihin sekä toteutetaan iäkkäiden henkilöiden yhdenvertaisuutta ja myös osallisuutta yhteiskunnassa. Lainsäädännöllä, mitä täälläkin käsittelemme, voidaan varmistaa hoidon laatua ja asiakas- ja potilasturvallisuuden toteutumista. Kehitys vuodesta 2020, kun olemme asteittain porrastetusti lähteneet nostamaan henkilöstömitoitusta, on ollut erittäin hyvää. Valiokunnan saamien selvitysten perusteella on selvää, että henkilöstömitoituksen lakisääteisyys on myös parantanut hoidon tilannetta. Useat yksiköt ovat jo täyttäneet mitoituksen, ja suurella osalla mitoituksen täytyminen aiemmin hyväksytyssä aikataulussa onnistuu. Vuonna 2020 mitoituksen 0,65 täytti 31 prosenttia yksiköistä. Kolmessa vuodessa osuus on noussut 89 prosenttiin. Mitoituksen 0,7 täyttäneiden yksiköiden määrä on kasvanut, ja toukokuussa 2023 tällaisia yksiköitä oli jo 40 prosenttia kaikista ympärivuorokautisen hoidon yksiköistä.

Nyt käsiteltävällä hallituksen esityksellä lykätään tätä vähimmäismitoituksen nostamista 0,7:ään yli neljällä vuodella ja leikataan samalla 89 miljoonaa euroa vuosittain vanhusenhoidosta. Hallituksen esitys lykkäämisestä heikentää hoidon laatua ja heikommassa asemassa olevien ihmisten perusoikeuksien toteutumista, ja toisaalta tällä hallituksen esityksellä ei ole myöskään sote-alan ammattilaisten saatavuuden ja parantamisen näkökulmasta alan pito- ja vetovoimalle myönteisiä vaikutuksia. Myös Työterveyslaitoksen tutkimusten mukaan kuormitus ja monet muut kuormitustekijät iäkkäiden palveluissa erityisesti täällä sosiaali- ja terveydenhuollossa ovat yleisiä, ja tätä henkilöstömitoitusta näin pitkälle, yli hallituskauden lykkäävää esitystä ei perustella tässä hallituksen esityksessä riittävällä tavalla. Aiemmin, kun esitystä on lykätty, meillä on ollut koronapandemiaa ja muita kriisejä ja kuitenkin samaan aikaan on panostettu henkilöstön lisäkoulutukseen ja alan pito- ja vetovoimaan ja huolehdittu riittävästä rahoituksesta. Nyt tästä esityksestä puuttuvat nämä kaikki toimenpiteet, ja tämä on suora heikennys ja leikkaus näistä vanhus- ja vammaispalveluista, erityisesti vanhuspalveluista.

Näin ollen esitänkin yllä olevin perustein, että lakiehdotus hylätään, ja esitän, että eduskunta hyväksyisi lausuman, joka on meidän vastalauseemme lausumaehdotuksena, ja se kuuluu: ”Eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto seuraa henkilöstömitoituksen kehitty-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 55/2023 vp

mistä siirtymäkauden aikana ja ryhtyy tarvittaessa toimenpiteisiin, jos näyttää siltä, että henkilöstön vähimmäismitoituksesta tulee enimmäismitoitus.”

Arvoisa puhemies! Tässä esittelin valiokunnassa tekemämme lakiehdotuksen hylkäsesityksen ja lausuman. — Haluan vielä jatkaa tätä keskustelua, kun aikaakin on. — Tätä mitoitusta on vuosikaudet nyt tehty, ja viime vuosina me olemme saaneet ennätysellisiä tuloksia aikaan. Ja tämä on eduskunnassa ollut yhteinen tahtotila, jota nykyisen opposition kanssa erityisesti perussuomalaiset ovat tukeneet viime vuodet. Oikeastaan koko prosessin ajan on edelliseltä hallitukselta vaadittu vain kireämpiä ja nopeampia toimenpiteitä, ja me olemme lähes saavuttaneet tämän tilanteen, niin että siinä mielessä on todella surullista, että nyt hallitus lykkää tämän pitkälle tulevaisuuteen.

Ja vielä vaikeampana tämä näyttäytyy alueiden näkökulmasta. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan meillä on valtaosa ympärivuorokautista hoitoa järjestetty kilpailutusten kautta yksityisten palveluntuottajien kanssa, ja koska tämän lain piti olla nyt lähes voimassa, niin alueet ovat kilpailuttaneet näitä, ainakin tämän mitoituksen hinnan jo määritelleet ensi vuodelle. Ja tästähän palveluntuottajat tässä inflaatiotilanteessa eivät varmasti lähde oma-aloitteisesti tinkimään, joten alueet käytännössä joutuvat maksamaan tämän 89 miljoonaa, ja he joutuvat etsimään tämän rahan muista vanhuspalveluista. Kuten edustaja Kemppi sanoi, niin vaikkapa meillä Pirkanmaalla on äärettömän hankala tilanne, kun tästä rahasummasta meille koituu yhdeksän miljoonan leikkaus näiden kaikkien säästöpäätösten lisäksi, ja se pitää etsiä vanhuspalveluitten puolelta.

Kun tässä tilanteessa, jossa alueet kamppailevat tämän taloudellisen tilanteen kanssa ja meillä on erilaisia kriisejä, jotka ovat nostaneet kustannuksia huomattavasti, tehdään tällaisia esityksiä, joilla heikennetään entisestään alueiden taloudellista toimeentuloa ja sitä kautta ihmisten palveluitten järjestämistä, niin tämä ei ole vastuullista eikä kestävää, ja tämä ei myöskään ole näitten ihmisten perusoikeuksien näkökulmasta hyväksyttävää. Näillä mitoituksilla me voitaisiin varmistaa palveluntuottajien tasa-arvoinen tilanne, ikäihmisten perusoikeudet, oikeudet ulkoiluun ja monet henkilöstön hyvinvointiin tähtäävät kysymykset, ja tämä on väärä kohta hallitukselta leikata. Tässä kuulumme lisätalousarviokeskustelua, mihin kaikkeen rahaa laitetaan. Tässä on puhuttu Turun tunnin junasta, 400 miljoonaa, ja kaikkia tämänkaltaisia esityksiä täällä hallitus yhdessä rintamassa puolustaa, mutta kun kyse on vanhusten perusoikeuksista ja vanhuspalveluista, niin ei löydy latinia. — Kiitos, puhemies.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitos. — Edustaja Andersson, Li.

16.45 Li Andersson vas: Arvoisa puhemies! On surullista mutta myös kuvaavaa, että yksi hallituksen suurimmista yksittäisistä leikkauksista sosiaali- ja terveydenhuoltoon kohdistuu juuri vanhuspalveluihin, kun hallitus nyt esittää tämän ympärivuorokautisen hoivan hoitajamitoituksen lykkäämistä aina vuoteen 2028 asti.

On edelleen syytä muistaa tämän uudistuksen taustaa. Hoitajamitoituksen nostamisesta ympärivuorokautisessa hoivassa päätettiin vastauksena niihin järkyttäviin epäkohtiin vanhustenhuollossa, jotka nousivat julkisuuteen vuonna 2019. Mitoituksen idea on lailla nostaa henkilökunnan vähimmäismäärää, jotta voidaan varmistua siitä, että puitteet inhimilliselle hoivalle olisivat kunnossa. Toisin kuin voisi luulla esimerkiksi uutisoinnin perusteella, on hoitajamitoituslainsäädäntö itse asiassa ollut suuri menestys. Se on nostanut henkilöstön määrää ympärivuorokautisessa hoivassa erittäin merkittäväällä tavalla. Vuoden 2023

Pöytäkirjan asiakohta PTK 55/2023 vp

toukokuussa 40 prosenttia yksiköistä täytti 0,7:n mitoituksen — enemmän kuin kertaa-kaan aikaisemmin. 0,65:n mitoituksen täytti tänä vuonna 89 prosenttia kaikista ympärivuorokautisen hoivan yksiköistä, kun vain kolme vuotta aikaisemmin tämä osuus oli 31 prosenttia.

Nyt hallituksen leikkaukset uhkaavat kääntää tämän hyvän kehityksen. Siitä huolimatta, että 40 prosenttia yksiköistä jo viime keväänä täytti 0,7:n mitoituksen, esittää hallitus nyt siis mitoituksen lykkäämistä peräti neljällä vuodella eteenpäin. Tämä on todella pitkä siirtymäkausi, eikä tämä pituus myöskään perustu yhtään mihinkään. Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriöstä on suoraan myönnetty, että kyseessä on poliittinen päätös eikä näin pitkälle siirtymäjälle löydy mitään laskelmiin tai vastaavaan pohjautuvia perusteita.

Tämän lisäksi hallitus siis leikkaa kaikilta hyvinvointialueilta pois sen rahoituksen, minkä alueet olisivat tarvinnut tähän 0,7:n mitoitukseen pääsemiseksi, yhteensä noin 89 miljoonaa euroa. Rahoituksen vieminen pois jo valmiiksi tiukassa taloustilanteessa olevilta hyvinvointialueilta varmistaa sen, että alueet eivät tule pääsemään 0,7:n mitoitukseen tämän siirtymäkauden aikana, koska siihen ei yksinkertaisesti ole resursseja. Valtaosa alueista myös ostaa palveluita yksityisiltä tahoilta ehdoilla, jotka pohjautuvat voimassa olevaan lainsäädäntöön, mikä siis koko tämän siirtymäkauden aikana tulee olemaan 0,65 eikä 0,7. On siis erittäin iso todennäköisyys sille, että vähimmäismitoitukseksi tarkoitetusta lainsäädännöstä tulee enimmäismitoitus.

Tätä lykkäystä on perusteltu sillä, ettei yksinkertaisesti ole hoitajia, mutta eihän mitoituksen lykkääminen itsessään tuo yhtään uutta hoitajaa alalle. Siihen tarvitaan muita toimenpiteitä tämän siirtymäkauden aikana. Ottaen huomioon, että Orpon hallitus aikoo lakkauttaa aikuiskoulutustuen, on osoittanut täysin riittämättömän määrän rahoitusta korkeakoulujen aloituspaikkoihin sekä on vähentämässä hyvinvointialueiden rahoitusta, ei ole mitään syytä olettaa, että Orpon hallitus pystyisi ratkaisemaan hoitajapulaa, päinvastoin. Valiokunnan asiantuntijakuulemisissa monet henkilöstöjärjestöjen edustajat nostivat esille, että hoitajamitoituksen lykkääminen päinvastoin voi vaikeuttaa hoitajapulaa entisestään johtuen siitä, että hoitajat ovat, aivan aiheesta, erittäin väsyneitä hoitajamitoituksen kanssa tapahtuvaan jatkuvaan veivaamiseen edestakaisin, kun kyse kuitenkin on lainsäädännöstä, joka suoraan määrää, kuinka monta työkaveria heillä vähintään pitäisi olla kussakin työvuorossa.

Ikäihmisten palveluiden kokonaiskuva on muutenkin synkkä. Valiokunnan asiantuntijakuulemisissa alan tutkijat nostivat esille, miten palveluiden kattavuus on Suomessa viimeisen vuosikymmenen aikana heikentynyt siitä huolimatta, että ikääntyneiden määrä koko ajan kasvaa. Kymmenessä vuodessa sekä ympärivuorokautisen hoivan että kotihoidon kattavuus on laskenut Suomessa, ja tämä on kehitys, joka erottaa Suomen muista Pohjoismaista. Asiantuntijoiden mukaan vuodesta 2010 vuoteen 22 ympärivuorokautisen hoidon kattavuuden 75 plus -ikäluokasta voidaan arvioida laskeneen noin 3,4 prosenttiyksikköä ja samaan aikaan myös kotihoidon kattavuus on laskenut yli 2 prosenttiyksikköä. Tästä kokonaiskuvasta ei minun mielestäni ole Suomessa keskusteltu lainkaan. Käytännössä tämä tarkoittaa, että kasvava joukko ikäihmisiä joutuu pärjäämään joko omillaan tai läheistensä hoivan varassa. Kehitys ei ole millään tavalla kestävä, sillä mitä vanhemmaksi ihminen tulee, sitä todennäköisemmin hän tarvitsee myös jonkinlaisia hoivapalveluita. Vaikka me saamme enemmän terveitä vuosia eläessämme pidempään, myös niiden vuosien määrä lisääntyy, jolloin tarvitsemme hoivaa ja hoitoa. Tämä on esimerkiksi professori Marja Jyl-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 55/2023 vp

hän sanoin biologisen vanhenemisen laki, jota mikään kuntoutus tai ennaltaehkäisy ei poista.

Tässä suhteessa on erittäin huolestuttavaa, että useimmat hyvinvointialueet nyt suunnittelevat entuudestaan vähentävänsä ympärivuorokautista palveluasumista, joidenkin alueiden osalta myös kotihoitoa. Näistä säästölinjauksista kantaa vastuun Petteri Orpon hallitus, joka ei vielääkään ole tehnyt elettäkään hyvinvointialueiden tilanteen helpottamiseksi. Tällaiset linjaukset eivät millään tavalla vastaa niihin ongelmiin tai tarpeisiin, mitä meillä vanhuspalveluiden osalta on. Myöskään yhteisöllisen asumisen lisääminen ei riitä, sillä pulaa on nimenomaan ympärivuorokautisesta hoivasta.

Arvoisa puhemies! Minä pelkään, että näillä päätöksillä luodaan aineksia uuteen kriisiin vanhustenhuollossa, vaikka edelliset ongelmat eivät koskaan päässeet korjaantumaan kokonaan. Mielestäni on hämmäntävää, miten vähäisellä huomiolla Orpon hallitus on päässyt viemään eteenpäin tätä leikkausta, mikä tehdään apua ja hoitoa tarvitsevien ikäihmisten kustannuksella. Siksi kannatan edustaja Nurmisen tekemää hylkäysehdotusta sekä edustaja Nurmisen tekemiä lausumaehdotuksia.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lohi.

16.52 Markus Lohi kesk: Arvoisa puhemies! Kansalaiset kyselevät tänä päivänä ihmeissään, mihin ne hyvinvointialueiden rahat oikein menevät, miksi ne rahat eivät riitä ja hyvinvointialueet tekevät alijäämää. Moni ajattelee — ja täälläkin salissa on kuultu — että tämä sote-uudistus, jossa hyvinvointialueet tulivat, olisi jotenkin syy tähän tai että se epäonnistui.

Arvoisa puhemies! Eivät hyvinvointialueet nyt sentään niin huonosti ole toimineet, että ne puolessa vuodessa olisivat asiat näin huonolle jamalle saaneet. Kaikki syyt, meillä esimerkiksi hoitoon pääsyyn liittyvät ongelmat ja muut, ovat vanhaa perua ja pitkän kehityksen tulosta. Hyvinvointialueilla on parhaillaan menossa turvallisen siirtymäjakson jälkeen nyt vakauttamisvaihe, jossa toiminnat otetaan turvallisesti haltuun ja vakautetaan. Ja tästä eteenpäin tulevat vuodet ovat niitä vuosia, jolloin meidän pitää uudistuksen hyödyt, tietenkin yhdessä päätöksiä tehden, saada aikaan.

Mutta mihin ne rahat sitten kuluvat, ja miksi rahat eivät riitä? Syitä on monia, mutta nostan tässä esiin kolme. Ensimmäinen on se, että meillä rahoitusmekanismeissa keskeinen väline on hyvinvointialueindeksi, joka nostaa rahoitusta kustannusten nousun mukana. Nyt kuitenkin aivan poikkeuksellisesti olemme eläneet aikaa, jossa inflaatio on ollut korkea, mikä on nostanut myös ostopalveluiden kustannuksia poikkeuksellisen paljon. Samaan aikaan meille sattui palkkatarkaisu, joka on muita toimialoja korkeampi, ja tämä hyvinvointialueindeksi ei huomioi tämän tyyppisiä yhden alan korkeampia palkkatarkaisuja, vaan siellä keskeinen tekijä on yleinen palkkatason nousu, ansiotason nousu ja kustannustason nousu, ei toimialan.

Mutta yksi aivan keskeinen tekijä, joka vaikuttaa siihen, että kustannukset nousevat ja ovat viime vuosina nousseet, on kyllä se, että me olemme normittaneet ja säättäneet tuota toimintaa hyvinvointialueilla ja sosiaali- ja terveyspalveluissa entistä tiukemmin. Ja tässä nostan itse käden ylös virheen merkiksi. Nimittäin viime vaalikaudella, ollessani sosiaali- ja terveysvaliokunnan puheenjohtajana, ensimmäinen hallituksen esitys, joka valiokunnassa vietiin maaliin, oli nimenomaan tämä ikäihmisten hoivaan liittyvä henkilöstömitoituksen kiristäminen — ja se muuten täällä salissa hyväksyttiin yksimielisesti. Siis muutama

Pöytäkirjan asiakohta PTK 55/2023 vp

vuosi sitten yksimielisesti tämä sali hyväksyi tämän 0,7:n henkilömitoitukseksi ympäri-vuorokautiseen ikäihmisten hoivaan.

Nyt kuitenkin jälkikäteen ajateltuna minusta tämä oli virhe. Viime vaalikaudella lykättiin jo tätä mitoitusta, nyt lykätään lisää — minusta pitäisi peruuttaa kokonaan. Me emme ehkä ymmärtäneet riittävästi sitä, että elämme maailmassa, jossa syntyvyys on romahtanut ja tälläkin hetkellä kaikki työelämään tulevat ikäluokat ovat selvästi pienempiä kuin sieltä poistuvat. Siis jokainen eläkkeelle jäävä ikäluokka on suuri ikäluokka, kun katsotaan, että tilalle tulee paljon pienempi. Ja asiantuntijat ovat meille vakuuttaneet, viime kaudellakin sosiaali- ja terveystieteiden valiokunnassa, että me emme voi kuvitella, että tulevasta nuorista yhä suurempi osuus soveltuisi tai hakeutuisi sosiaali- ja terveysalalle. Ei hakeudu eikä sovellu, vaan suurin piirtein sama osuus nuorista kuin aikaisemminkin. Ja kun ikäluokat pienenevät, niin tuo väkimäärähän pienenee. Me emme pysty siis laskemaan sen varaan, että me lisää kouluttamalla saisimme alalle lisää ihmisiä. Meidän on pakko muuttaa toimintatapoja, ja kiintiöt, tiukat kiintiöt, vievät itse asiassa väärään suuntaan, kun niissä ei huomioida edes digitalisaatiota.

Emme siis voi rakentaa yhteiskuntaa, jossa koko ajan olisi hoitohenkilökuntaa suhteessa enemmän ja enemmän. Mehän rakentaisimme yhteiskuntaa, jossa kohta puolet olisi potilaita ja toinen puoli hoitajia. Semmoinen yhteiskunta ei toimi. Ja sen takia tämä hallituksen esitys on järkevää, ja tämä on kannatettava esitys, mutta sen sijaan siinä, että nyt lähdetäisiin viemään samaan aikaan hyvinvointialueilta rahat pois, kun ne tekevät jo yli miljardin alijäämää, ei tietenkään ole mitään järkevää.

Ja kuten täällä on edellisissä puheenvuoroissa hyvin avattu, niin tilannehan on se, että useimmat hyvinvointialueet tämän tyyppisistä palveluista merkittävän osan ostavat ulkopuolelta. Ne ovat jo kilpailuttaneet ne palvelut, ja ne ovat tehneet sopimukset, ja silloin on eletty sen hetken lainsäädännön kriteerien mukaan ja hinnoiteltu myös. Eivät ne pysty purkamaan niitä sopimuksia. Tulevina lähivuosina on kalliita sopimuksia — ne ovat nostaneet muuten näitä ostopalveluiden hintojakin — ja sen takia alueet eivät kykenekään, vaikka olisi hyvää tahtoa, tekemään niitä säästöjä siten, että ne eivät täytä niitä mitoituksia, kun ne ostetaan ulkopuolelta ja on laskettu jo mitoitukset sisään.

Arvoisa puhemies! Meidän pitäisi laajemminkin nyt katsoa, mitkä ovat ne normit ja lainsäädäntö, jotka kahlitsevat hyvinvointialueita ja estävät tekemästä järkeviä palveluprosessien muutoksia, palvelureformia, -uudistusta. Nyt olemme tilanteessa, jossa, kun alijäämää syntyy, niin meillä on ohjaavana ministeriönä valtiovarainministeriö ja sosiaali- ja terveysministeriö. Ja kun sosiaali- ja terveysministeriö ei riittävän voimakkaasti ohjaa tätä palvelureformia, niin valtiovarainministeriö edellyttää mekaanisia säästöjä hyvinvointialueilta ja tehdään todennäköisesti ratkaisuja, jotka sahaavat omaa oksaa ja tulevat kalliimmaksi muutaman vuoden päästä, kun lähdetään lähipalveluverkkoa karsimaan useimmilla alueilla, kun ei ole oikein muutakaan järkevää vaihtoehtoa, kun vaaditaan kiireessä tehtäväksi näitä leikkauksia.

Nyt pitäisi antaa aikaa tehdä todellisia palveluprosessien muutoksia ja samaan aikaan keventää normistoa ja laittaa pääpaino mieluummin laadukkaitten vaikuttavien palveluiden tuottamiseen ja niiden seuraamiseen kuin mekaanisiin mittareihin ja mekaanisiin kiintiöihin, joita nyt ollaan säätämässä.

Arvoisa puhemies! Tuen tätä hallituksen esitystä tältä osin, että otetaan aikalisä, mutta vieläkin rohkeammin pitäisi lähteä liikkeelle.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 55/2023 vp

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Aittakumpu.

17.00 **Pekka Aittakumpu kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Keskustan vastalauseessa todetaan, että hoitajamitoituksen korotuksilla on ollut hyvä päämäärä turvata riittävä hoivan taso iäkkäiden henkilöiden ympärivuorokautisen palveluasumisen toimintayksiköissä. Vaikutukset ovat olleet myönteisiä. Tosiasia kuitenkin on, niin kuin olemme tässä jo kuulleet, että hyvinvointialueilla ei ole työntekijäpulan vuoksi mahdollisuuksia toteuttaa nyt tulevan joulukuun alusta lähtien hoitajamitoituksen korotusta 0,7 työntekijään asukasta kohti. Säädetty laki ilman riittäviä voimavaroja joko jäisi tässä tapauksessa tyhjiksi lupauksiksi tai nakertaisi voimavaroja sosiaali- ja terveydenhuollon muista palveluista, kuten esimerkiksi iäkkäiden kotipalveluista. Siksi keskusta pitää perusteltuna hallituksen esitystä muuttaa lain voimaantulosäännöstä siten, että 0,7 työntekijän henkilöstömitoitusta sovellettaisiin vasta 1. tammikuuta 2028 lähtien. Siirtymäajan jatkaminen mahdollistaisi hyvinvointialueille edellytykset tarkastella ja kehittää ikääntyneiden koko palveluketjua ja kehittää palveluita.

Samalla keskustan valiokuntaryhmä on hyvin huolissaan siitä, että kokoomuksen ja perussuomalaisen johtama hallitus on ottanut sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut keskeiseksi säästökohteekseen. Jopa noin kolmannes hallituksen hallitusohjelmassa päättämistä menoleikkauksista on kohdistumassa hyvinvointialueiden rahoitukseen eli ihmisten tarvitsemiin tärkeisiin sosiaali- ja terveydenhuollon palveluihin. Kansalaisten huoli on aiheellinen: Miten jatkossa pääsee hoitoon? Kuka pääsee lääkärille? Missä ovat neuvolapalvelut? Saavatko lapsiperheet kotipalvelua ja omaishoitajat riittävän tuen? Hallitus esittää, että hyvinvointialueiden rahoitusta vähennettäisiin hoitajamitoituksen täysimääräisen voimaantulon siirtämistä vastaavasti vuosina 2024—2027. Lakisääteisen tehtävämuutoksen johdosta tehtävän rahoituksen vähennys hyvinvointialueille olisi 89 miljoonaa euroa vuodessa. Kuten edustaja Kemppi sanoi, hoitajamitoitusta on siirretty jo aiemminkin, mutta silloin rahat on jätetty hyvinvointialueille. Tällaista leikkausta tärkeistä sosiaali- ja terveyspalveluista keskusta ei voi hyväksyä.

Lisäksi on todettava, että viime vaalikauden puolella lisättiin merkittävästi sosiaali- ja terveydenhuollon koulutusten aloituspaikkoja esimerkiksi lähihoitaja- ja sairaanhoitajakoulutuksissa, jotta kasvavaa työvoiman tarvetta voidaan turvata väestön ikääntyessä ja merkittävän osan nykyisistä työntekijöistä jäädessä eläkkeelle. Sote-alan pitovoimaa on välttämätöntä parantaa kehittämällä työoloja ja mahdollisuutta vaikuttaa omaan työhönsä ja työaikoihin sekä parantamalla johtamista.

Mitä hallitus tekee? Se on jäänyt hyvin epäselväksi, mutta selvää on se, että hallitus on aikeissa poistaa ensi vuoden syksyllä aikuiskoulutustuki, joka on ollut merkittävä sote-alan henkilöstön saatavuuden näkökulmasta. Kolmasosa aikuiskoulutustuen saajista on käyttänyt tukea sote-alan opintoja opiskellessaan. Nyt me tarvitsisimme nimenomaan sellaisia toimia, joilla saisimme niitä ihmisiä tuettua, jotka haluavat sote-alan kokemusta kehittää tai haluavat siirtyä sote-alalle joltakin muulta alalta, koska tämä henkilöstön saatavuus on yksi isoimpia kysymyksiä hyvinvointialueille ja siinä, että ikäihmisten palvelut voidaan jatkossakin turvata. Toivon, että hallitus nimenomaan tästä näkökulmasta pohtii näitä eri ratkaisujaan.

Arvoisa rouva puhemies! Kannatan edustaja Kempin esittämää vastalauseetta ja lausumaa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 55/2023 vp

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Mattila.

17.04 **Hanna-Leena Mattila kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Käsittelyssämme oleva laki hoitajamitoituksen täyden toimeenpanon lykkäämisestä on yksi niistä järkevistä hallituksen lakiesityksistä, joita keskusta haluaa kannattaa. Jo vuosi sitten silloisen sosiaali- ja terveysvaliokunnan keskustalaiset jäsenet vaativat toimia ikääntyneiden hoidon laadun varmistamiseksi ja hoitoalan kriisin ratkaisemiseksi ja esittivät yhtenä keinona hoitajamitoituksen 0,7 voimaantulon siirtämistä. Eri puolilta Suomea tulleiden tietojen mukaan ympärivuorokautisen hoidon hoitajamitoituksen kiristäminen oli johtamassa hoitopaikoissa laitamaan tilaan ja jopa tarvittavien hoitopaikkojen sulkemiseen. Keskustan valiokuntaryhmä pitää siis hoitajamitoituksen täyden toimeenpanon lykkäämistä välttämättömänä, ja puollamme hallituksen esitystä pysyttäytymisestä nykyisessä hoitajamitoituksessa, 0,65:ssä, ikääntyneiden pitkäaikaisen ja tehostetun palveluasumisen yksiköissä.

Laki hoitajamitoituksesta 0,7 vanhusten ympärivuorokautisen hoivan yksiköissä säädettiin viime hallituskaudella, ja sitä tukivat kaikki puolueet. Lain oli määrä astua voimaan portaittain, mutta jo parin vuoden kuluttua todettiin vakavia haasteita saavuttaa hoitajamitoitus henkilöstöpulan vuoksi. Viimeisin korotus 0,65:een tapahtui kuluvan vuoden huhtikuussa. Samalla siirrettiin täyttä toimeenpanoa loppuvuoteen. Tämänhetkinen tosiasia hyvinvointialueilla on, ettei vallitsevan työntekijäpulan vuoksi päästä lain määräämään tavoitteeseen. Jos vaihtoehtona on hoivayksiköiden sulkeminen, kun niiden pyörittämiseen ei saada riittävästi väkeä, on mitoituksen keventäminen ehdottomasti parempi vaihtoehto. Olen vierailut hoitolaitoksissa, joissa palvelu toimii erinomaisesti pienemmälläkin mitoituksella. Kyse on siis ennen kaikkea hyvästä henkilöstöjohtamisesta.

Kannatamme hoitajamitoituksen täyden toimeenpanon lykkäämistä mutta emme sitä, että hyvinvointialueilta leikataan 0,7:n mukaiset rahat pois. Osa hyvinvointialueista on jo tehnyt sopimuksensa ennakoiden seuraavaa mitoitusta. Siksi teimme vastalauseen, jossa vaadimme hoitajamitoitukseen varattujen rahojen säilymistä hyvinvointialueilla, jotka joutuvat muutenkin hallituksen ankarien säästötoimien kohteeksi.

Arvoisa puhemies! Keskustan mielestä jokaisella iäkkäällä ihmisellä on oikeus välttämättömään huolenpitoon ja riittäviin sosiaali- ja terveyspalveluihin, jotka mahdollistavat turvallisen, arvokkaan ja mielekkään elämän viimeisiin hetkiin asti. Tämän perusoikeuden toteutumisesta vastaa viime kädessä kulloinenkin istuva hallitus. Hoitoalan kriisin syy ei ole vain hoitajamitoituksessa. Hoitajapula ja hoitohenkilöstön tarpeen kasvu on syntynyt vuosikymmenten kehityksen kuluessa. Mikään yksittäinen keino tuskin korjaa tilannetta, tarvitaan parannuksia muun muassa työoloihin ja työssäjaksamiseen. Hoitoalan tilanteen kohentamisen tulee olla kärkipäässä hallituksen tehtävälillä.

Ministeri Juuso voisi myös ottaa tutkailtavaksi, voisiko eduskuntaan tuoda esityksen sote-alan koronarokotevelvoitteen poistamisesta. Rokotevelvoitteelle ei ole enää perusteita, sillä koronan leviämistä ei enää voida rokotteilla estää. Rokotteet kannattaa ottaa, mutta sote-alan ammattilaisten rokotevelvoitteille ei enää tässä tilanteessa ole perusteita. Nyt tarvitaan kaikki alan ammattilaiset työhön.

Arvoisa rouva puhemies! Kannatan edustaja Kempin esittämää vastalauseetta ja lausumaa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Reijonen.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 55/2023 vp

17.08 **Minna Reijonen ps:** Arvoisa rouva puhemies! Kaikista pitää pitää huolta, ihan kaikista. Se on tärkeää. Hoitajia on riitettävä myös sinne kotisairaanhoidon ja kotihoitoon. Se on erittäin oleellista. Nyt on kyse siitä, ettei ole niitä työntekijöitä. Tämä on se ydinasia, se ydinasia, jonka keskustakin tunnistaa. Sotessa on nyt paljon korjattavaa, ja tämä hallitus aikoo korjata tätä sotea.

Muistellaanpas, kuka sen soten halusi. Se oli Marinin hallitus, ja mukana oli keskustakin. Sote tuli, ja melkoinen sote-soppahan siitä tuli. [Aki Lindén: Kyllä jo edellinenkin halusi!] Siinä oli myöskin keskusta mukana. Soten keskeisin tavoite oli — muistetaan — kustannusten hillintä. Kustannusten hillintä. No, kuitenkin se hallinto siellä hyvinvointialueella kyllä voi aika hyvin ja paisuu kovasti, ja se on kallista. Se hallinto on todella kallista.

Hyvinvointialueiden rahoitus määräytyi Marinin hallituksen sote-uudistuksen rahoitusmallin mukaisesti. Hyvinvointialueilla rahoitus kasvaa noin 1,2 miljardia euroa vuodelle 24. Elikkä täällä nyt on väitetty, että hallitus leikkaa, mutta eihän se pidä sitten paikkaansa. Hallitushan ei leikkaa hyvinvointialueiden rahoitusta vaan lisää sitä tosiaan merkittävästi. Hyvinvointialueen rahoituksen taso kasvaa hallituskauden aikana noin miljardilla eurolla vuodessa, [Ilmari Nurminen: välihuuto] noin miljardilla eurolla. Eli hallitus ei ole leikkaamassa, ei todellakaan. — Kiitos. [Ilmari Nurminen: Miten tämä liittyy hoitajamitoitukseen? — Vastauspuheenvuoropyyntöjä]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kvarnström. — Oteetaan puheiden listojen mukaan.

17.10 **Johan Kvarnström sd:** Ärade talman, arvoisa puhemies! Tässä hoitohenkilöstön mitoitusta koskevassa asiassa on tärkeää muistaa, miksi sitova vaatimus alun perin kirjoitettiin lakiin. Aluksi henkilökunta hälytti järjestelmän puutteista, sitten paljastui useita järkyttäviä tapauksia laiminlyönneistä. Poliittinen yksimielisyys vahvistaa lakia ja parantaa tilannetta alkoi kasvaa. Se on nyt osittain tapahtunut ja tuonut mukanaan hyvää, kun laki uudistettiin vuonna 2020, vaikka siinä onkin ollut myös käytännön haasteita.

Aikataulu oli osittain liian kunnianhimoisen, ja siksi vaatimusten viimeistä kiristämistä siirrettiin tämän vuoden keväästä joulukuuhun. Se oli ikävää, mutta se arvioitiin tarpeelliseksi, koska monilla yksiköillä ei olisi ollut todellista mahdollisuutta täyttää vaatimuksia ajoissa. Tämä on myös perustelu viimeisen parannuksen lykkäämiselle, mutta nyt hallitus haluaa siirtää koko asiaa jopa neljällä vuodella. Se on aivan liian pitkä aika, ja väite siitä, ettei henkilökuntaa ole tarpeeksi ennestään, ei ole riittävä perustelu näin pitkälle siirtämiselle.

Ensinnäkin on selvää, että muutos säästää 89 miljoonaa euroa vuodessa. Siksi tehostetun palveluasumisen yksiköt ja pitkäaikaisen laitoshoidon toimintayksiköt saivat huomattavasti enemmän resursseja ilman hallituksen ehdottamaa muutosta.

Toiseksi, yksi henkilöstöpulan syistä on se, että monet terveystalalla koulutetut valitsevat työskennellä jossain muualla. Tämä johtuu siitä, että he kokevat työn liian stressaavaksi tai heillä ei ole mahdollisuutta tehdä sitä kestäväällä ja arvokkaalla tavalla. Työolojen parantaminen kannustaa palaamaan alalle, kun hoitajat tietävät, että he voivat tehdä työnsä hyvissä olosuhteissa. Alan houkuttelevuus paranisi, mutta se ei näytä painavan hallituksen vaakakupissa yhtä paljon kuin säästö. Niin kauan kuin tämä ongelma on olemassa, koulutuspaikkojen lisääminen ei yksin riitä ratkaisuksi. Ei auta, jos ne, jotka koulutetaan, jättä-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 55/2023 vp

vät sektorin. Satsauksia alan koulutukseen tehtiin jo edellisellä kaudella, ja ne ovat jo tuottaneet tulosta.

Kolmanneksi, hallituksen maahanmuuttopolitiikka vaikeuttaa työvoimapulan ratkaisemista. Siksi en hyväksy hallituksen perusteluja siirtää hoitajamitoituksen parantamista neljällä vuodella eteenpäin. Se näyttää perustuvan pohjimmiltaan säästötoimenpiteeseen.

Ärade talman! Det är viktigt att i den här frågan om vårdardimensioneringen komma ihåg varför ett bindande krav från början skrevs in i lagen. Först slog personalen larm om systemets brister, sedan uppdagades flera chockerande fall av vanvård. Brister fanns på många håll, såväl på den privata som på den kommunala sidan. Det växte fram en allt större politisk enighet om att skärpa lagen och gå från rekommendationer till krav som ökade successivt med tiden. Det här har nu skett och det har fört gott med sig sedan lagen förnyades 2020, trots en del praktiska utmaningar, men vi är inte helt i mål ännu.

På grund av att tidtabellen blev för ambitiös sköts den sista skärpningen av kraven fram från våren i år till december. Det var tråkigt men bedömdes vara nödvändigt, eftersom många enheter skulle sakna en reell chans att uppfylla kraven i tid. Så lyder motiveringarna till att skjuta fram den sista förbättringen nu också, men nu vill regeringen skjuta fram det hela med så mycket som fyra år, och det är alltför länge. Argumentet att det inte finns tillräckligt med personal sedan tidigare håller inte.

För det första står det svart på vitt att ändringen sparar 89 miljoner euro per år. Alltså skulle verksamhetsenheter för serviceboende med heldygnsvård och verksamhetsenheter för långvarig institutionsvård för äldre få betydligt mer resurser utan den ändring som regeringen nu föreslår, resurser som skulle gå till mer personal, till fler vårdare.

För det andra är en av orsakerna till personalbristen att många som är utbildade inom vårdsektorn väljer att arbeta inom något annat yrke, detta eftersom de upplever att jobbet är för stressigt eller att de inte får möjlighet att utföra det på ett hållbart och värdigt sätt. Så länge detta problem finns kan vi inte vänta på att ha utbildat fler, för det hjälper inte om de som utbildas ändå lämnar sektorn. Satsningar på mer utbildning gjordes redan under förra perioden och har redan gett resultat.

För det tredje går regeringens invandringspolitik emot arbetet med att lösa arbetskraftsbristen, och därför köper jag inte regeringens argument för att skjuta fram en förbättring av personaldimensioneringen vid äldreboenden med fyra år. Det verkar i grund och botten handla om en sparåtgärd. — Kiitos, tack.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Sillanpää.

17.15 **Pia Sillanpää ps:** Arvoisa puhemies! Hoitajamitoituksen nosto 0,7 työntekijään iäkkäiden henkilöiden ympärivuorokautisen palveluasumisen toimintayksiköissä ei ole realistista. Sen täytyy olla tavoite, ja siihen tulee pyrkiä, mutta sen toteuttaminen tässä hetkessä ei ole mahdollista.

Minä, erityisesti hoitajana ja lisäksi kansanedustajana, haluan ilman muuta lisää henkilökuntaa hoitoalalle. Sitä ei kuitenkaan tule tapahtumaan niin kauan kun hoitajien palkat ja työolot ovat mitä ovat. On helppo moraaliposeerata poliittisen teatterin näyttämöllä ja vaatia näennäisesti hyviä ratkaisuja, jotka näyttävät paperilla hyviltä mutta todellisuudessa heikentävät vanhusten hoitoonpääsyä. Siksi kysynkin, kuka muka olisi valmis nostamaan hoitajamitoitusta sen kustannuksella, että vanhuksia jäisi entistä enemmän kotiin. Kuka

Pöytäkirjan asiakohta PTK 55/2023 vp

olisi valmis ottamaan sen vastuun, että yhä useampi ympärivuorokautista hoivaa tarvitseva olisi edelleen kotona, joko yksin riittämättömän kotihoidon kanssa tai omaishoitajan turvin? No, ei varmasti kukaan, joka ymmärtää tämän kokonaisuuden. [Ilmari Nurmisen välihuuto]

Nyt meillä riittää henkilökuntaa 0,65:n hoitajamitoitukseen, ehkä juuri ja juuri. Mikäli tilanne muuttuisi radikaalisti ja hoitoalalle tulisi nyt yllättäen vähintään 1 700 puuttuvaa hoitajaa lisää, en epäile yhtään, ettemmekö voisi aikaistaa hoitajamitoituksen nostoa vuodesta 2028. Niin kauan kun sitä ei tapahdu, joudumme tekemään todella paljon töitä, että saadaan se voimaan edes silloin reilun neljän vuoden päästä.

Arvoisa puhemies! Tässä kun kuuntelin edustajien puheita, niin inspiroiduin kirjoittamaan pienen lisäpätkän tähän alkuperäiseen.

Viime päivinä olen itsekin lukenut sosiaalisesta mediasta sellaisista potilaista, jotka on kotiutettu, joiden oikeasti pitäisi saada olla siellä palvelutalossa tai edelleen sairaalapaikalla hoidossa. Syy: ei ole paikkoja — näin sanotaan omaisille ja potilaille. Iäkkäät ja sairaat laitetaan kotiin. Siinä särkyä omaisten ja potilaan sydämen lisäksi myös se hoitajan sydän ja varmasti myös lääkärin sydän.

Edustaja Andersson sanoi, että mitoituksen lykkäys ei tuo hoitajia alalle lisää. Olen täysin samaa mieltä, se on totta. Mutta se, mitä tämä lykkäys tekee, on se, että se takaa, että useampi potilaspaikka on auki, jolloin vanhus pääsee ylipäänsä hoitoon. Ja kyllä, se tarkoittaa hieman tiukempaa työvuoroa sille hoitajalle, mutta se myös auttaa samalla siinä, että hoitajan ei tarvitse kotiuttaa sitä vanhusta oman onnensa nojaan sinne kotiin, koska siinä särky se sydän. Samalla se saa sen hoitajan miettimään, haluaako jatkaa hoitoalalla.

Hallitus tekee toimia saadakseen lisää hoitajia alalle. Hyvän työn ohjelmassa on paljon hyviä toimenpiteitä, joita olen ennenkin täällä kertonut. Lisäksi olen puhunut siitä, että hoitoalalle pitää palauttaa samat perusoikeudet kuin muillakin aloilla on. Enimmäkseen tarkoitan tällä pakkorokotuspykälän poistamista vaatimuksena hoitoalalle, ja nyt puhun tästä tartuntatautilain 48 §:stä, joka on edelleen voimassa. Koronarokotepakkopykälähän ei ole tällä hetkellä voimassa sote-alalle. Tässä puhutaan sadoista, jos ei jopa tuhansista hoitajista, kukaanhan ei tarkkaan tiedä tätä määrää. Löytyisikö tälle tukea oppositiosta? Tämä voisi olla ainoa ilmainen keino tässä taloustilanteessa, millä me voitaisiin saada niitä hoitajia palaamaan tälle alalle, hakeutumaan tälle alalle, että olisi ne samat perusoikeudet kuin muillakin aloilla tässä maassa. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lindén, Aki.

17.19 **Aki Lindén sd:** Arvoisa puhemies! Aivan kuten edustaja Sillanpää äsken sanoi, tämä koronarokotuspakkohan poistui 1.1.23. Se on sitten laajempi kysymys, tuleeko hoitohenkilökunnalla olla tartuntatauteja vastaan suojaa, joka on pitkälti kyllä useimmiten ollut vapaaehtoista. En lähde nyt tähän keskusteluun tässä sen laajemmalti.

Tuossa vähän aikaisemmin edustaja Reijonen sanoi, että eihän tämä ole mikään leikkaus. No, minä sanoisin nyt niin, että ei tämä ole mitään sanaleikkiä. Kaikkihan me tiedämme, että hyvinvointialueiden rahoitus kasvaa — hyvinvointialueen rahoituslain mukaan yhdellä prosentilla vuosittain palvelutarpeen kasvusta johtuen, se on siellä laissa. Sitten on hyvinvointialueen indeksi. Siitä ollaan nyt oltu sitä mieltä, että se ei ole riittävä kattamaan niitä todellisia kustannuskehityksiä, mutta se on siellä kuitenkin ensi vuodelle: se on 2,55. Sitten siellä on, että jokaisesta uudesta tehtävästä, joka valtiolla säädetään, tulee olla sata-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 55/2023 vp

prosenttinen korvaus. Mutta nyt on kysymys siitä, miten sen kehityksen, joka oli suunniteltu hyvinvointialueille, käy.

Minulla on tässä edessäni julkisen talouden suunnitelma vuosille 24—27. Sen sivulla 29 on tämä taulukko, jossa kerrotaan, mitä muutoksia Orpon hallitus aikoo tehdä vuoteen 27 mennessä. Näiden yhteisvaikutus on se, että noin 440 miljoonalla eurolla leikataan niitä kustannuksia, jotka muutoin olisivat voimassa, siis leikataan niitä kustannuksia, jotka liittyvät tiettyihin tehtäviin, joita sitten vastaa tietty rahoitus. Täällä on myös lisäyksiä, eli sen takia se nettovaikutus on se, että 341 miljoonaa euroa vähemmän rahaa annetaan hyvinvointialueille näiden tehtävämuutosten seurauksena. Ja sitten täällä, niin kuin usein on tuotu esille, on tämä lasten ja nuorten mielenterveyspalveluiden vahvistaminen, 35 miljoonaa euroa. Täällä on vammaispalvelulaki, 64 miljoonaa. Keliakiakorvausten laajentaminen, siitä aiheutuva lääkärin lausuntotyö, 1 miljoona, ja tällä tavalla. Mutta kaiken kaikkiaan siis tätä vähennetään 340 miljoonaa euroa.

Tämä on varmasti ihmisille muualla kuin täällä salissa vaikea ymmärtää, kun me puhutaan 0,65:stä, 0,7:stä. Olen ennenkin täällä sanonut, että kun se muutetaan työvuoroiksi vaikkapa 30-paikkaisessa hoivayksikössä, niin tämä 0,7 tarkoittaa aamuvuoroon kuutta hoitohenkilöä, iltavuoroon viittä ja yövuoroon kahta. Tiedän, että se tarkoittaa kiirettä, mutta ehkä se kaikkein olennaisin asia tässä on se, että kun nyt otetaan 89 miljoonaa euroa pois hyvinvointialueilta, niin ei sillä rahalla saada yhtään henkilöä lisää kotihoitoon. Se vastaa 1 500:n hoitohenkilöstöön kuuluvan työpanosta. Eli tämä rahoitusleikkaus on tässä nytten se kaikkein pahin asia. [Pia Sillanpään välihuuto]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitos. — Edustaja Laiho.

17.22 **Mia Laiho kok:** Arvoisa puhemies! Käsittelemme nyt hoitajamitoituksen lykkäystä vuoteen 28 asti eli tämän 0,7:n lykkäystä, ja se on ainoa oikea tapa, miten edetä tässä tällä hetkellä. Käytännössä sitä ei pystytä täyttämään ilman, että vaarannetaan vanhuspalveluiden turvaaminen. Meillä on paljon eri osa-alueita vanhuspalveluissa. Ympäri vuorokautinen hoiva on tärkeä, mutta se on vain yksi osa sitä. Hoitajamitoitus säädettiin vuonna 20, ja silloin arviointineuvosto antoi siitä lausuntonsa, ja otan tässä joitakin otteita siitä.

Arviointineuvostohan on itsenäinen ja riippumaton taho, jonka tavoitteena on lisätä lainvalmistelun laatua antamalla lausuntoja hallituksen esityksistä. Arviointineuvosto lausui, että ”normaalisti lakivalmistelun yhteydessä tehdään myös kansainvälisiä vertailuja, joissa kuvataan, miten asia on hoidettu muissa maissa”, mutta tässä lakiesityksessä silloin vertailu jäi ohueksi. Ei kerrottu juurikaan edes, miten muissa maissa asia on hoidettu. Arviointineuvoston mukaan ”hallituksen olisi pitänyt tehdä myös vertailu, miten erilaisten vaihtoehtojen avulla saadaan toteutettua uudistuksen tavoitteen mukainen oikeus välttämättömään huolenpitoon ja riittäviin sosiaali- ja terveyspalveluihin ja minkälaiset vaikutukset eri vaihtoehtoilla on”, minkälaiset vaikutusarviot tällä esityksellä olisi. Ne puuttuivat. Nyt oppositio huutaa kaikkien vaikutusarvioiden perään, mutta miksi ette tehneet tämän hoitajamitoituksen vaikutusarvioita? Tämän esityksen säätämisessä silloin säädettiin vain hoitajamitoituksesta ja sanottiin, että vanhuspalvelulain muutokset tehdään myöhemmin. Tästä johtuen arviointineuvosto silloin lausui, että oli vaikea hahmottaa kokonaisuutta ja sitä, miten tämä uudistus kokonaisuudessaan vaikuttaisi. Mitä on sitten käynyt?

Pöytäkirjan asiakohta PTK 55/2023 vp

Siteeraan vielä arvostamaani toimittajaa Tiina Merikantoa, joka on kirjoittanut paljon vanhuspalveluista, sitä, mitä hän kirjoitti. Hän kirjoitti silloin, että ”vanhuspalveluista puuttuu kokonaisnäkemys”. Hän kirjoitti myös, että ”hoitajamitoituksella on politikoitu vuosikausia”. Näin on, hallituskaudesta toiseen. Hoitajamitoitus ei ole vain yksi knoppi, jolla kaikki asiat ratkeavat. [Aki Lindén: Ei tietenkään!] Hän kirjoitti, että ”tällä menolla, jos kaikki vain hoitajamitoitukseen kulminoituu, kotihoito kriisiytyy”. Mitä on tapahtunut? Kotihoidon palvelutarve on kasvanut, mutta hoiva siellä on vähentynyt. ”Ympäri vuorokautisen hoidon määrä vähenee. Sinne on vaikeampi päästä.” Mitä on tapahtunut? Juuri näin on tapahtunut. Ympäri vuorokautisen hoivan paikkoja on suljettu, koska siellä ei pystytä täyttämään niitä kriteereitä ja suljetaan paikkoja, jätetään vanhukset oman onnen nojaan kotihoitoon. Suljetaan ovi perässä. Kukaan ei tiedä, mitä siellä tapahtuu. Mistä oteetaan puuttuvat hoitajat? Riski kotihoidossa on, että ajaudutaan yhä enemmän ympärivuorokautiseen, mutta sinne ei pääse, jolloinka vanhukset jäävät heitteille. Ratkaistavat ongelmat ovat suurempia kuin hoitajamitoitus. Vanhusten ongelmia ei ratkaista hoitajamitoituksella. Jos asiat olisivatkin niin helppoja, mutta kun ne eivät ole.

Tässä hallituksen esityksessä esitetään nyt siis tämän mitoituksen siirtoa, ja nostan nyt asioita, joita on tarkoitus tehdä hallituskauden aikana, jotta pystytään parantamaan vanhuspalveluita ja pystytään myös henkilöstön määrä turvaamaan paremmin:

Hallituksella on meneillään hyvän työn ohjelma, jossa tarkistetaan muun muassa henkilökunnan työnjakoa niin, että ammattihenkilöiden työpanos kohdistuu heidän koulutustaan vastaaviin tehtäviin.

Laitetaan satsauksia myös iäkkäiden ihmisten toimintakyvyn ylläpitämiseen. Kotikuntoutus laajennetaan kotitalousvähennyksen piiriin.

Koulutuspaikkoja lisätään. Toisin kuin Li Andersson väitti, niin nykyinen hallitus lisää koulutuspaikkoja, korkeakoulutuspaikkoja, 1,7 miljoonaa, [Li Andersson pyytää vastauspuheenvuoroa] ja myöskin korkeakoulurahoitusta, 152 miljoonaa perusrahoitusta, eli korkeakoulupaikkoja saadaan noin tuhat, ja niistä ollaan varmasti... Näin olen vastuuministeriltä ainakin kuullut, että yritetään näille puutealoille niitä painottaa.

Tullaan myös kiinnittämään huomiota palvelurakenteen monipuolistamiseen ja myöskin nimenomaan hoidon tarpeen arviointiin. [Aki Lindén: Miksi poistatte määrärahan?]

Meidän on hyödynnettävä myös teknologisia ratkaisuja. Meidän henkilöstömme ei riitä. Me emme koskaan pysty kouluttamaan niin paljon, mitä tarve käytännössä olisi. Me mahdollistamme myös työperäisen maahanmuuton sote-alalle. Siitäkin on täällä ollut vääriä kommentteja. Ilman muuta näin tullaan tekemään ja sujuvoittamaan sitä prosessia. Sitäkään edellinen hallitus ei mahdollistanut, että oltaisiin nopeutettu muualla ammattikoulutuksen saaneiden henkilöiden parempaa sijoittumista tänne ja pystymistä toimimaan ammatissaan.

Otan tässä esille vielä sopimukset, mitkä täällä ovat nousseet esille: ettäkö hoitajamitoitus nyt hyvinvointialueilla aiheuttaisi sopimusten kautta ongelmia. Ei aiheuta. Siitä palautteesta, mitä ollaan hyvinvointialueilta saatu, on suurin osa sitä mieltä, että hyvä, että tätä nyt siirretään. Sanoisin, että on osaamattomuutta hyvinvointialueilla, jos ei sopimusta pystytä avaamaan ja neuvottelemaan uudelleen. [Li Andersson pyytää vastauspuheenvuoroa — Ilmari Nurminen: Kaksi kertaa jo Li on mainittu!]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Eerola. — Puheenvuoropyyntöjä voi ottaa tuolta.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 55/2023 vp

17.30 **Juho Eerola ps:** Arvoisa rouva puhemies! Kuten tässä on moneen kertaan jo todettu, tässä on kyse esityksestä, jossa hoitajamitoituksen nostoa 0,7 työntekijään asukasta kohden siirretään vuoden 2028 alkuun saakka. Kaikkihan me tietysti toivoisimme, että hoitajamitoitus olisi saatu 0,7:ään jo paljon aiemmin. Tämä on ollut SuPerin ja Tehyn tavoitteena jo ainakin toissa vuosikymmeneltä saakka, mutta olisi toivottu, että viimeistään tämän kuluvan vuoden aprillipäivänä — tänä vuonna tosiaan, kuten edellinen hallitus yritti — olisi tähän päästy. Mutta niin kuin tässä on moneen kertaan todettu, meillä yksinkertaisesti ei ole niitä hoitajia tässä maassa niin paljon, että tähän olisi voitu mennä. Sen tähden nytten taas uutta aikalisää. Emmehän me voi säätää lakia, jos sitä ei pystyttäisi noudattamaan. Tämän lykkäyksen ansiosta saadaan pidettyä edes nämä olemassa olevien hoivakotien paikat avoinna.

Missä ne meidän hoitajat ovat? Meillä on koulutettu paljon hoitajia, mutta niitä ei riitä töihin. Me tiedetään, että meillä on tuhansia hoitajia Ruotsissa, Norjassa, Britanniassa. Sitte on paljon hoitajia, jotka ovat vaihtaneet tyystin toiselle alalle. Tässäkin kun katson tätä harvalukuista joukkoa, niin muutamia hoitajia istuu täällä kansanedustajanakin, eli on lähdetty muille aloille. Tämä on saanut minut miettimään, mikä tässä meidän hoiva-alassa on sellaista, että se ei ole tarpeeksi houkutteleva, että kaikki ne hoitajat, jotka alalle koulutautuvat, eivät sitten sillä alalla työskentele tai työskentelevät jossain muussa maassa tai sitten ihan täysin muulla alalla. Ja on myös se, että onko tarpeeksi kyvykästä väkeä. Tietysti tämä ikäluokkien pienentyminen myöskin aiheuttaa osakseen tätä, että alalta poistuvien, eläkkeelle siirtyvien määrä ja jopa sinne hoivakotiin asukkaaksi siirtyvien määrä on isompi kuin alalle tulevien uusien työntekijöiden. Mutta joka tapauksessa sitä suuremmalla syyllä meidän tulisi miettiä nyt enemmän sitä hoiva-alan houkuttelevuutta, että tulevaisuudessa emme olisi näin pahassa tilanteessa.

Sosiaali- ja terveystieteiden valiokunta on nyt tätä hallituksen esitystä tuumannut pitkään ja hartaasti. Näitten pitkien kokousten tärkein johtopäätös on se, minkä tässä omassakin puheesani jo sanoin ja minkä moni muukin täällä sanoo lopputulemana, että meillä ei hoitajia edelleenkaan ole tässä maassa tämän mitoituksen edellyttämällä tavalla saatavilla. Siksi tämän lain voimaantuloa esitetään siirrettäväksi vuoden 2028 alkuun.

Valiokunta toteaa tässä mietinnössään kuitenkin myös sen tärkeän seikan — mihin vähän itsekin viittasin tuossa, kuinka saadaan väkeä tänne hoiva-alalle ja kuinka saadaan pidettyä tämä väki siellä — että nämä alituiset mitoituksen siirrot, joita on tehty ja joita nyt taas tehdään ja jotka sinänsä ovat perusteltuja, saattavat vaikuttaa rekrytointiin ja alan pitovoimaan. Eli kun mietitään tätä hoiva-alan houkuttelevuutta, niin meidän on otettava huomioon se, että kovin monta kertaa ei meillä ole enää varaa siirtää tätä hoitajamitoitusta, sillä muuten meillä on taas entistä vähemmän hoitajia tälle alalle työskentelemään ja entistä useampi hoitaja pyrkii muille maille vierahille työskentelemään tai sitten ihan muille aloille tai sitten pyrkii jopa tänne eduskuntaan.

Mietintö sisältää vastalauseita, muutosesityksiä, lausumia ja niin päin pois, ja kaikki tietenkin niiltä eduskuntaryhmiltä, niiltä puolueilta, jotka edellisen kerran ovat olleet siirtämässä ja osaksi, ei nyt tietysti täysin kokonaan, mutta osaksi ihan samoin perusteiden kuin nytkin tätä siirretään. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Väyrynen.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 55/2023 vp

17.35 Ville Väyrynen kok: Arvoisa rouva puhemies! Tämä terveydenhuollon henkilöstöpula on varmasti kaikkien tiedossa, ja se ei ole kellekään enää yllätys näitten vuosien jälkeen. Sitä pulaa on meidän kaikilla eri sektoreilla terveydenhuoltojärjestelmän sisällä ja eri ammattiryhmienkin kohdalla, niin että ei tämä tietenkään pelkää hoiva-alaa koske millään lailla. Hoivapalveluitten henkilöstömitoitus on vuosien varrella noussut sieltä 0,5:stä aina sitten 0,65:teen, ja kuten tässä on puhuttu, paikoittain jo 0,7:ään. Mutta samalla kuitenkin hoivapalveluitten saatavuus on jostain syystä heikentynyt. Ja tästäkin näkee, että pelkää tuota mitoitusta nostamalla hoitohenkilökunnan tai palveluiden saatavuus ei tule nousemaan, eli meidän pitää tehdä jotain muuta. Kuten tässä edustaja Laiho totesikin, niin meillä on ihan selkeät viitteet siitä, että hoivapaikkoja on tällä hetkellä tyhjinä ihan suoraan tai kiristyneen mitoituksen seurauksena. Mitoitukseen päästään tällä hetkellä tietyissä yksiköissä vain sillä, että vähennetään paikkoja, jos tälle henkilökunnan saatavuudelle ei tehdä mitään. Ja ensiarvoisen tärkeätä olisikin saada hoito- ja hoivatyö muokattua houkuttelevaksi ja pitovoimaiseksi.

Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Andersson totesi tässä, että mitoituksen laskeminen itsessään ei tuo yhtään lisähoitajaa. Tässä yhteydessä on hyvä muistaa, että tätä vaikutusta ei myöskään ole sillä, että me nostetaan mitoitusta. Eli hoitajien löytymiseen vaaditaan kyllä muutakin kuin yhden rivin lisäys lakitekstiin. Henkilöstön lisääntyminen ei ole ilmoitusasia, mitoituskysymys, eikä se myöskään ole kiinni yksistään koulutusmääristä. Se on lähinnä houkuttelevuus- ja pitovoimakysymys. Työnkuvan tulee olla mielekäs. Nuorille ja kokeneemmillekin ammattilaisille tulee tarjota motivoivia urapolkuja. Tämä voi tapahtua vaikka kannustavan palkkauksen, erikoistumismahdollisuuksien tai osaavan johtamisen muodossa, muutaman esimerkin mainitakseni.

Hyvinvointialueita ei voi ajaa pakkorakoon, jossa itseisarvoisesti tavoitellaan ainoastaan mitoituksen täyttymistä yhdellä sektorilla. Se ei saa tapahtua toiminnan sisältöjen tai toisten sektoreiden kustannuksella. Siellä totta kai pitää joku minimi olla, mutta kulloinkin henkilöstö olisi kaikkein mielekkäintä asettaa tarpeen, ei mitoituksen, mukaan. Näin me saataisiin kohdistettua niukkenevat resurssit sinne, missä kulloinkin kipeimmin tarvitaan. Tarvittava henkilökunta tulee houkutella muilla keinoilla kuin mitoituksella.

Tähän keskusteluun on pesiytynyt myös tämmöinen ilmaisu, että ”minimi on uusi maksimi” sillä perusteella, että laissa mainitusta 0,65:n minimistä tulisi käytännössä samalla maksimimitoitus. Oppositio on kuitenkin jo useampaan kertaan maininnut useammassa otteessa, useammalla suulla, että nyt jo 40 prosenttia hoitopaikoista operoi 0,7 mitoituksella eli yli säädetyn minimin — kuormituksen mukaan, kuten kuuluukin. Eli hyvinvointialueilta löytyy kyllä eettistä selkärankaa asettaa resurssit tarpeen mukaan, jos niitä vain on saatavissa. [Li Andersson: Nyt viedään rahat!]

Arvoisa rouva puhemies! On hyvä, että mitoituksen kiristämiseksi tulee riittävän pitkä aikalisä, jotta hyvinvointialueet saavat työrauhan toimintansa kehittämiseksi ja luodakseen omalta osaltaan houkuttelevuutta hoitotyön eri sektoreille. Samalla ehdimme nähdä, olisiko esimerkiksi tarkoituksenmukaisia teknologisia ratkaisuja keventämään vuosi vuodelta kasvavaa hoivatyön inhimillistä työtaakkaa. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Wickström.

17.38 Henrik Wickström r: Arvoisa rouva puhemies, värderade fru talman! Ajattelin pyrkiä pitämään rakentavan puheenvuoron, koska me puhumme todella isosta haasteesta

Pöytäkirjan asiakohta PTK 55/2023 vp

eli sote-sektorin henkilöstöpulasta. Jokainen eduskuntapuolue haluaa turvata laadukkaat vanhustenpalvelut kaikille suomalaisille. Meidän väestömme ikääntyy, ja se edellyttää tietenkin sitä, että me huolehdimme siitä, että meillä on vaikuttavat ja hyvät palvelut jokaiselle ikäihmiselle, koska jokaiselle ikäihmiselle tulee tarjota arvokas vanhuus.

On syytä nyt hieman kelata taaksepäin ajassa ja lähteä tarkastelemaan sitä ajankohtaa, kun julkisuudessa lähti liikenteeseen keskustelu siitä, mikä se vanhustenhuollon mitoitustulisi olla. Tämä ajankohta on tarkalleen talvi 2019, jolloin me saimme lukea julkisuudessa uutisia siitä heikosta tilanteesta, joka monessa vanhustenhuollon yksikössä oli ympäri Suomenmaata. Siitä lähtien on lähdetty korottamaan henkilöstömitoitusta, mikä on RKP:n mielestä ollut ihan oikea toimenpide. Jos katsotaan tilastoja, mikä myöskin tulee esiin sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuksessa, niin sieltä näkee, että vuonna 2020 mitoituksen 0,65 täytti 31 prosenttia yksiköistä ja kolmessa vuodessa osuus on noussut 89 prosenttiin. Se on hyvä ja hieno asia.

Mutta tällä hetkellä tilanne sote-sektorilla on haastava, ja se on esimerkiksi näkynyt tänä kesänä. Otan esimerkiksi oman hyvinvointialueeni, Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen, jossa monen muun hyvinvointialueen tapaan tänä kesänä meillä piti olla usempi paikka vanhustenhuollon palveluasumisen yksikössä kiinni juuri nimenomaan henkilöstön saatavuuden haasteiden vuoksi. Tämä on johtanut siihen, että me emme ole voineet turvata ajoissa hyvää ja turvallista paikkaa jokaiselle ikäihmiselle täällä Suomessa. Tämä on osittain kuormittanut kotihoitoa ja myös muuta lähipiiriä.

On todettava, että me tarvitsemme lisää työntekijöitä sote-sektorille, ja tämä on iso ja yhteinen haaste meille kaikille. Tässä keskustelussa on noussut esiin näkökulmia siitä, että hallitus ei ole hallitusohjelmassa ottanut kantaa tähän asiaan. Se väite ei pidä paikkaansa. Tämä hallitus on ollut niin rakentava, että on myös halunnut huomioida edellisen hallituksen tekemiä toimia, kuten esimerkiksi hyvän työn ohjelmaa. Siitä löytyy paljon hyviä linjauksia, joita myös tämä hallitus haluaa lähteä edistämään.

Toinen asia, jonka tämä hallitus tulee tekemään, on koulutuspaikkojen lisääminen. Yksi keskeinen asia, joka myös valiokunnan mietinnössä nousi vahvasti esiin, liittyy työtehtävien tarkasteluun eli siihen, kuka tekee ja mitä sote-sektorilla. Tämä on massiivinen lainsäädäntökokonaisuus, joka pitää uudistaa, ja se uudistustyö on myös lähtemässä liikenteeseen.

Yksi keskeinen asia liittyy myös johtamiseen. Tämä on asia, jota me päättäjät täällä emme voi tehdä, mutta toivon, että jokainen hyvinvointialue miettii, millä tavalla me voimme kannustaa hyvään johtamiseen ja myös huomioida henkilöstön toiveet alueellisesti.

Arvoisa puhemies, värderade fru talman! Vi vet att bristen på personal inom social- och hälsovårdssektorn är en av de största utmaningarna just nu. Där krävs det många olika former av lösningar. Regeringen kommer att satsa på mer utbildningsplatser på såväl svenska som finska. Vi kommer att se över arbetsfördelningen inom social- och hälsovårdssektorn, och därtill kommer vi också att främja arbetsplatsvälmåendet.

Med tanke på dagsläget har vi inte tillräckligt med vårdare i Finland för att uppnå den här dimensioneringen som var på kommande. Därför är det nödvändigt att skjuta upp själva ikraftträdandet av dimensioneringen. Vi kommer också att behöva stöd av elektroniska medel och teknologi men det kommer heller aldrig att kunna ersätta den mänskliga kontakten som behövs inom vården.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 55/2023 vp

Arvoisa puhemies! Haluan loppuun sanoa, että meidän kaikkien puolueiden täytyy tässä salissa tehdä töitä sen eteen, että me voimme vahvistaa julkisen terveydenhuollon työntekijäkuvaa. Se edellyttää toimia meiltä kaikilta. Haluan lopuksi myös nostaa esiin sen, että tiedän, että haasteet ovat monet hyvinvointialueilla, mutta uskon, että jokainen hyvinvointialue haluaa panostaa siihen, että olisi mahdollisimman hyvä työnantaja.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lahdenperä.

17.43 **Milla Lahdenperä kok:** Arvoisa rouva puhemies! Terveydenhuollon toiminnan on perustettava näyttöön sekä hyviin hoito- ja toimintakäytäntöihin. Toiminnan on oltava laadukasta, turvallista ja asianmukaisesti toteutettua. Sote-palveluiden toiminnan vaihtelevuudesta johtuen hoitajamitoitus on aina arvioitava tapauskohtaisesti. Hoitohenkilöstön rakenne ja määrä määräytyvät muun muassa potilaiden hoitoisuuden, vaihtuvuuden ja tilaratkaisujen mukaisesti. Mitoituksen tulee perustua asiakkaiden ja potilaiden tarpeisiin. Potilaiden toimintakyky ja palveluntarve määräävät henkilöstömäärän.

Lain mukaan iäkkäille henkilöille tarjottavien sosiaali- ja terveystalvelujen on oltava laadukkaita ja niiden on turvattava heille hyvä hoito ja huolenpito. Toimintayksikössä on oltava henkilöstö, jonka määrä, koulutus ja tehtävä rakenne vastaavat toimintayksikön palveluja saavien iäkkäiden henkilöiden määrää ja heidän toimintakykensä edellyttämää palvelun tarvetta ja turvaavat heille laadukkaat palvelut.

Näin ollen yksiköiden on näiden edellä mainittujen periaatteiden mukaisesti määriteltävä mitoitus vähintään 0,65:ksi tai suuremmaksi oman yksikkönsä tarpeiden mukaisesti. Palvelujen ja hoitohenkilöstön riittävyden turvaamiseksi tarvitaan myös teknologisia ratkaisuja.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Nurminen.

17.45 **Ilmari Nurminen sd:** Arvoisa rouva puhemies! Kiitos keskustelusta. Haluaisin kommentoida tiettyjä puheenvuoroja. Ensinnäkin iso haaste ja ongelma on tämä palveluihin pääsy, ja siitä olen täysin samaa mieltä, että kynnys päästä hoitoon, niin ympärivuorokautiseen hoitoon, kotihoitoon kuin ylipäätänsä palveluihin, on kasvanut, ja se on huoletuttavaa, ja siihen meidän täytyy yhdessä löytää ratkaisuja, koska olen sitä mieltä, että meillä on paljon ihmisiä, jotka eivät pääse palveluiden piiriin.

Mutta mitoituksesta johtuva palveluihin pääsyn kynnys verrattuna tähän ympärivuorokautiseen hoitoon: tätä yhtäläisyysmerkkiä en tämän asiantuntijakuulemisen perusteella pysty kyllä vetämään, mikä täällä keskustelussa on tullut. Kun katsoo esimerkiksi näitä eri hyvinvointialueitten listoja, mistä nyt säästöjä haetaan talouden sopeuttamiseksi, niin siellä on ihan selkeät säästötoimenpiteet siinä, että ympärivuorokautista hoitoa säästöjen takia vähennetään. Katsoin esimerkiksi tuossa vaikka Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialuetta: 280 paikkaa vuoteen 25 haetaan säästöjä. Tähän pohjautuen tämä on lyhytnäköistä, jos säästöjen takia heikennetään tätä ympärivuorokautiseen hoitoon pääsyä, ja tähän hallituksen tulisi nyt puuttua rivakasti.

Ihmiset, jotka ovat ympärivuorokautisessa hoidossa, ovat täysin toisen ihmisen avun varassa. Suurin osa varsinkin näillä kriteereillä on muistisairaita ihmisiä, ja he tarvitsevat toisen ihmisen apua ja tukea kaikkeen, ja sen takia on tärkeää, että me ollaan saatu lisättyä tätä

Pöytäkirjan asiakohta PTK 55/2023 vp

henkilöstömäärää siellä ympärivuorokautisessa hoidossa, ja sen takia myös siitä leikkaaminen on suora heikennys näitten ihmisten perusoikeuksiin ja henkilöstön hyvinvointiin.

Silloin kun tätä mitoitusta lähdettiin meidän viime hallituskauden aikana viemään, niin mehän elettiin hoito- ja hoivakriisiä, meillä oli näitä isoja yksityisiä toimijoita, jotka olivat voittaneet näitä kilpailutuksia sillä, että he olivat ottaneet mahdollisimman vähän henkilöstöä. Myös henkilöstön kautta pystyttiin polkemaan näitä hintoja, koska tähän on hyvin henkilöstövaltainen ala. Tällä asialla on myös se näkökulma, että kun me ollaan saatu lisättyä tätä henkilöstöä ja saatu tälle henkilöstöpolitiikalle selkeämpiä pelisääntöjä, niin myös tämä kilpailutilanne on reiluuntunut Suomessa. Tämä on myös yksi hyvä näkökulma, mikä on tärkeää tässä keskustelussa muistaa.

Kuten tässä on tullut esille, niin viime kaudella olemme saaneet lisättyä mitoitusta huomattavasti, olemme saaneet lisättyä koulutuspaikkoja, jotka nyt sitten ensi vuonna rupeavat jo vaikuttamaan.

Sen takia onkin nyt äärettömän tärkeä kysyä, mitä te perussuomalaiset nyt hallituksessa olette tehneet. Täällä puhuitte kauniisti hoitohenkilöstöstä ja vanhustenhoidosta, mutta missä ne konkreettiset teot ovat? Tällä esityksellä te leikkaatte 89 miljoonaa vanhustenhoidosta ja henkilöstöstä hyvinvointialueilla. [Anne Rintamäki: Me ollaan vasta käärityt hi-hat!] Täällä on mainittu hyvän työn ohjelma. Se on erittäin hyvä, että jatkatte sitä. Viime kaudella se käynnistettiin ja tehtiin. Mutta nyt kun olette vastuussa ja teiltä odotetaan myös tekoja puheiden lisäksi, niin toivoisin ainakin, että kun tuotte vain näitä heikennyksiä, niin toisitte myös rinnalla näitä parannuksia, joilla näitä asioita saadaan myös eteenpäin. Ehkä se nyt loistaa poissaolollaan.

Täällä [Välihuuto] — kun jatketaan vielä tätä keskustelua — viime kaudella esimerkiksi olin edustaja Reijosen kanssa sosiaali- ja terveystieteiden valiokunnassa, ja silloin me yhtä köyhtä tuimme tätä esitystä ja näitä ponnisteluja, ja nyt kun tätä on jouduttu siirtämään esimerkiksi puoli vuotta, niin me varmistimme rahoituksen ja hyväksyimme sen ja täällä huudettiin kurkku punaisena, että se on saatava keväällä voimaan. Ja nyt ensi töikseen, kun hallitus aloitti, niin teidän perussuomalaisen ministerin johdolla tämä lykätään hamaan tulevaisuuteen, seuraavan hallituksen päätettäväksi, ja rahoitus viedään koko siirtymäkaudelta. Eli kyllä se on ihan perusteltua kysyä, miksi tämä mielipide muuttui nyt tässä kesän aikana. Toivoisin, että tähän saisin vastauksia. Ja, erityisesti Reijonen, kun teidän kanssa koko viime kauden näiden asioiden kanssa painimme ja veimme niitä eteenpäin, niin millä tavalla te nyt perustelette tätä siirtoa näin pitkälle tulevaisuuteen?

Täällä mainittiin, oliko se Eerolan puheenvuorossa, että SuPer ja Tehy ovat kannattaneet tätä, ja tässä ehkä sitä vähän kummasteltiin, mutta me tuemme hoitajajärjestöjen kannanottoa ja esityksiä tämän lain eteenpäinviemiseksi ja riittävän rahoituksen turvaamiseksi. Täällä on suora yhteys myös henkilöstön hyvinvointiin, ja me tarvitaan kaikki käytettävissä olevat eurot hoito- ja hoiva-alalle. Sen takia en ainakaan itse toivo, että täällä väheksytään hoito- ja hoiva-alan ammattiliittojen vaatimuksia ja tavoitetta tämän asian eteenpäinviemiseksi.

Täällä puhuttiin tästä siirrosta, että sitä on tehty. Se on jo korjattukin tässä useaan kertaan, että siirtoa on tehty, tässä puhuttiin nyt puolesta vuodesta, ei puolesta vuosikymmenestä, ja kun tätä siirtoa on tehty, niin rahoitus on turvattu hyvinvointialueelle. Ehkä tässä on myös se, että jos tämä olisi nyt tullut voimaan, tai kun tätä on viety eteenpäin, niin kylähän valvovat viranomaiset ovat myös arvioineet sitä, että jos saatavuuden takia ei ole mahdollista täyttää sitä mitoitusta vaikka tiettyssä hetkessä, niin on mahdollista saada poik-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 55/2023 vp

keuslupia ja muita, mutta se tahtotila on ollut lainsäätäjillä vahva saada sitä henkilöstöä kasvatettua. Ja nyt se tämän hallituksen myötä on valitettavasti muuttunut.

Kun täällä on tullut esille tämä huoli, että minimistä tulee maksimi, niin se on ihan perusteltu huoli. Asiantuntijakuulemisessa saadun selvityksen mukaan alueethan nimenomaan ilmoittivat, että tämän lain myötä he voivat laskea myös niissä puolessa yksiköissä, joissa on 0,7, tasolle 0,5. Eli kyllä tällä mitoituksella siitä tulee maksimi.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Andersson, Li.

17.52 **Li Andersson vas:** Arvoisa puhemies! Paljon kommentoitavaa. Ensinnäkin täällä hallituspuolueen edustaja sanoi, että hoitajamitoitus ratkeaa vain palkkausta ja työoloja parantamalla. No, koko tämä lainsäädäntöhän, mitä me käsitellään tänään, on työololaki. Tällä on parannettu työoloja hoitajille ympärivuorokautisessa hoivassa, ja nyt te olette siirtämässä näiden työolojen parantamista eteenpäin ajassa neljällä vuodella. Eli eivät nämä teidän toimenpiteenne tässä lainkaan ole puheiden kanssa linjassa.

Yksikään hallituspuolueen edustaja ei ole kommentoinut sitä tai ottanut kantaa siihen, että tämä neljän vuoden lykkäys on ylipitkä eikä perustu mihinkään. Teillä ei ole mitään perusteita esittää, miksi tätä lykätään näin kauas eteenpäin ajassa kuin neljä vuotta, [Pia Sillanpää: Oletteko te kuunnellut?] koska sellaisia perusteita ei ole eikä sellaisia ole tuotu myöskään valiokunnan tietoon.

Sitten mitä tulee hallituspuolueiden väitteisiin siitä, että tällä lykkäyksellä turvataan ikäihmisten pääsy palveluiden piiriin, ensinnäkin pitää totta kai todeta se, että te viette hyvinvointialueilta rahat. Toisin kuin tehtiin edellisen hallituskauden aikana, kun tätä siirrettiin lyhyen aikaa eteenpäin, te viette hyvinvointialueilta ne rahat, joilla niiden pitäisi tämän siirtymäkauden aikana päästä tähän 0,7:ään. Ja tämä on se syy, minkä takia pelätään, että vähimmäismitoituksesta tulee enimmäismitoitus.

Sen lisäksi hallitus on unessa, mitä tulee hyvinvointialueiden tilanteeseen. Minä ihmetelen, ovatko edes sosiaali- ja terveysvaliokunnan hallituspuolueiden edustajat seuranneet niitä keskusteluja ja niitä säästölistoja, mitä tällä hetkellä tehdään hyvinvointialueilla siksi, että teidän hallituksenne ei ole reagoinut siihen mitenkään — ei mitenkään. Erittäin monella hyvinvointialueella tällä hetkellä suunnitellaan säästöjen kohdentamista nimenomaan vanhuspalveluihin, niin ympärivuorokautiseen hoivaan kuin kotihoitoon.

Ja mitä tulee hallituksen muihin toimenpiteisiin tähän hoitajapulaan vastaamiseksi, niin oli minusta vähän huvittavaa, että jos oikein listasin, kaikki edustaja Laihon luettelemat toimenpiteet ovat sellaisia, joita on tehty jo viime hallituskaudella, [Ilmari Nurminen: Kyllä!] lähtien tästä hyvän työn ohjelmasta, joka siis on jatkoa sille edelliselle ohjelmalle, [Mia Laihon välihuuto] jonka strategisen tiekartan toimenpiteet te olette suoraan siirtämässä tähän ohjelmaan. Työperäistä maahanmuuttoa edistettiin viime hallituskaudella, koulutuspaikkoihin suunnattiin lisärahoitusta ja sen lisäksi tehtiin toimenpiteitä myöskin EU- ja Eta-alueen ulkopuolella suoritettujen tutkintojen hyväksilukemiseen.

Sanatarkasti koulutuspaikoista minä sanoin, että ”täysin riittämättömän määrän rahoitusta” korkeakoulujen aloituspaikkoihin, ja sen lausunnon takana todellakin seison. En missään vaiheessa väittänyt, että ette olisi lainkaan sitä rahoitusta osoittamassa. Eli tässäkin suhteessa kannattaa kyllä hallituspuolueiden edustajien olla aika tarkkana siitä, mitä täällä väitetään.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 55/2023 vp

Lopuksi, arvoisa puhemies, [Puhemies koputtaa] haluan vielä todeta normeista, kun täällä keskusta on niitä kritisoinut. Ne ovat erittäin tärkeitä, koska ne ovat myöskin tapa, jolla me huolehditään haavoittuvassa asemassa olevien ihmisten oikeusturvasta, [Puhemies koputtaa] ja siitä on tämän lain kohdalla viime kädessä kyse.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lehtinen.

17.56 **Rami Lehtinen ps:** Arvoisa rouva puhemies! On todettava, että Suomi on erittäin hankalassa tilanteessa työntekijöiden saamisen suhteen. Kaikki julkisen puolen alat huutavat työntekijäpulaa, ja tämä tilanne on entisestään vain pahentunut tässä viimeisen kahden vuoden aikana. Siinäkin valossa on syytä tarkastella sitä, toimiiko tämä Suomen malli, jota ollaan useita vuosia käytetty: jos meillä on joku ongelma, se ratkaistaan lainsäädännöllä. Eli uskooko joku oikeasti tässä salissa, että kun säädetään laki, niin se toisi yhden hoitajan lisää hoitamaan niitä vanhuksia? Ei varmasti tuo. Se lakikirjaus ei tuo yhtäkään hoitajaa. Ongelma tässä on nimenomaan se, että meillä ei kerta kaikkiaan ole, mistä ottaa. Vaikka olisi rahaakin, niin ei ole, mistä ottaa. Jos nyt saataisiin niitä hoitajia sitten opiskelemaan niitä paikkoja varten, niin pitää varmistua siitä, että he myöskin pysyvät siellä.

Sitten ulkomaalaisiin hoitajiin liittyvään asiaan haluan ottaa tämän kannan: Olen mielessäni pohtinut, mikä pitää sen ulkomaalaisen hoitajan täällä Suomessa, jos hän tulee vaikka kolmansista maista. Suomi kouluttaa hänet, kotouttaa hänet — miksi hän siinä vaiheessa, kun hänellä on pätevyys toimia vaikka Pohjoismaissa, jäisi Suomeen eikä menisi vaikka Norjaan tuplapalkalle? Minä en henkilökohtaisesti tiedä syytä siihen, miksi hän jäisi Suomeen. Ja miten se taas pitkällä aikavälillä kannattaa tätä yhteiskuntaa tai hoitajaongelmaa? Ei mitenkään.

Tärkein asia tässä kohtaa olisi kiinnittää huomiota siihen, että me saataisiin lisää hoitajia ja että kiinnitettäisiin huomiota niihin työoloihin, siihen, että siellä olisi joustoja, mahdollisuutta vaikuttaa oman työelämään, [Ilmari Nurminen: Hoitajamitoitus parantaa työoloja!] — kyllä — ja ennen kaikkea luvata se, että kukaan ulkopuolinen ei enää jatkossa päättä heidän kehostaan, ja minä uskon, että tämä hallitus tulee pitämään siitä myöskin huolta.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lindén.

17.58 **Aki Lindén sd:** Arvoisa rouva puhemies! Olen tänä aamuna viimeksi ollut ympäri-vuorokautisen tehostetun palvelun yksikössä lähiomaisen luona klo 8—9. Sen jälkeen lähdin ajamaan tänne Helsinkiin. Eilen olin siellä iltapäivällä kaksi kolme tuntia, sunnuntaina olin siellä, lauantaina olin siellä. En aio puhua näistä yksilötason omista kokemuksista, mutta tällä hetkellä tästä tilanteesta johtuen minulla on sitä näkemystä, miten ihan käytännössä siellä arjessa joka hetki toimitaan. Katson tätä kuitenkin nyt lainsäätäjänä, ja silloin katson yleisenä kysymyksenä tätä asiaa, niin kuin täällä varmaan kaikki muutkin.

Täällä viitattiin edustaja Li Anderssonin puheenvuorossa siihen, että edellinen hallitus jo kerran lykkäsi tätä 0,7:n voimaantuloa. Olin silloin vastuullisena ministerinä. Tein itse sen lykkäämisehdotuksen, koska näytti siltä, että meiltä puuttuu 3 000 hoitohenkilöä siitä 0,7:n vaatimasta mitoituksesta — tällä hetkellä siitä puuttuu 1 500, eli olemme edenneet 1 500 hoitajan verran siitä tilanteesta, kun koulutusta on lisätty ja tehty monia toimenpiteitä. Silloin kun tätä siirrettiin sieltä 1. päivästä huhtikuuta 2023 sinne 1. päivään

Pöytäkirjan asiakohta PTK 55/2023 vp

joulukuuta 2023, olennaista oli se, että kun siitä salissa äänestettiin, perussuomalaiset äänestivät sen lain voimassa pitämisen kannalta. Teidän mielestänne 1.4. olisi pitänyt olla se 0,7. Käytitte erittäin monia puheenvuoroja sen puolesta ja kritisoitte silloista hallitusta siitä, että se tekee tällaisen porrastuksen. Tärkeintä oli se, että ne rahat säilytettiin budjetissa. Se on nyt tässäkin se kaikkein tärkein kysymys. Eli jos tässä jonkunasteinen porrastus tulisi — ja nyt näyttää olevan niin, että tulee neljän vuoden porrastus, joka on vallan muuta kuin vuoden tai kahden — niin olennaista olisi kuitenkin, että ne rahat siellä budjetissa hyvinvointialueille säilyisivät, niin että sillä rahalla voidaan sitten palkata kotihoitoon tai muihin tarpeisiin henkilöitä.

Tässä edustaja Lahdenperä käytti hyvän puheenvuoron siitä, että hoidon pitää aina olla yksilölliseen tarpeeseen perustuva. Tämähän on aivan selvä asia. Siellä hoivakodissa, missä itse tällä hetkellä vierailen lähes päivittäin, näen tilanteita, että kun joku ikäihminen on esimerkiksi saanut jonkunnäköisen sairaskohtauksen, niin siellä henkilökunnalla menee sinä päivänä tunteja juuri sen henkilön kanssa, ja silloin muut jäävät vähän vähemmälle. Mutta eihän tässä mitoituksessa, mitä me lainsäädännöllä teemme, ole juuri tästä kysymys, vaan siinä on kysymys siitä, että me määrittelemme sen yleisen resurssin, joka siellä pitää olla. Sen puitteissa sitten tietysti, ihan niin kuin lääkärin vastaanotollakin, potilaalle tarjotaan pidempi aika silloin kun hänellä on suurempi tarve tai hänet tavataan useammin vuoden aikana. Mitoitus tarkoittaa aina tätä valtakunnallista raamia tässä.

Täytyy muistaa, että meillä lainsäätäjinä ei ole hirveän montaa keinoa käytössä. Meillä on täällä nämä normit ja meillä on rahoitus. Ne ovat ne kaksi tärkeintä keinoa. Kaikkein tärkein asia on se kehittäminen siellä työpaikalla, ja sitä meidän tulee tietysti kaikilla tavoilla tukea.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Reijonen.

18.01 **Minna Reijonen ps:** Arvoisa rouva puhemies! Tässä on käsitelty tätä sote-asiaa ja tätä vanhusasiaa, ja tosiaan, kun Marinin hallituksessa sote luotiin, siinä oli ideana, että hillitään niitä kustannuksia, eli käytännössä tehdään säästöjä ja hillitään kustannuksia. Elikkä se oli se SDP:n Marinin hallituksen idea. No nyt tässä sitten on vähän niin kuin noloakin ajatella, että tuli sote ja tulivat hyvinvointialueet ja hyvinvointialueilla on sitten itsellään valta käyttää se raha, mihinkä halutaan — itsellään valta käyttää se raha, mihinkä halutaan.

Nyt sitten, kun kuitenkin me emme tee leikkauksia, me emme tee säästöjä emmekä tee leikkauksia — perussuomalaiset ja hallitus eivät tee nyt leikkauksia tässä asiassa — erikoista on, että hyvinvointialueilla on se raha ja nyt sitten sanotaan, että ei ole rahaa vanhustenhoitoon. Jos ei ole rahaa vanhustenhoitoon ja hyvinvointialueet itse päättävät, mihinkä ne rahat laitetaan, niin mihinkä esimerkiksi SDP laittaa nyt sitten ne rahat? Onhan se nyt vähän noloa, jos vanhustenhoitoon ei laiteta sitä rahaa. Laitetaanko se raha nyt sinne kalliiseen hallintoon, kun nimenomaan sinne vanhustenhoitoon sitä rahaa tarvitaan? Jokainen hyvinvointialue itse päättää, mihin laittaa rahat, ja tämä hallitus lisää sitä rahaa. Totta kai siellä omilla alueilla mietitään, mihinkä se raha laitetaan, mutta miksi sitä ei sitten laiteta sinne vanhustenhoitoon? Tähän olisi kiva kuulla SDP:ltä vastaus, mihinkä se raha siellä laitetaan, sinne hallintoonko. Nyt ainakin hallintoon menee vähän liian paljon kyllä rahaa. — Kiitos. [Aki Lindén: Varmaan Pohjois-Savossa menee!]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Laiho.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 55/2023 vp

18.02 **Mia Laiho kok:** Arvoisa puhemies! Täällä on kysytty, mihin ne hyvinvointialueen rahat ovat hävinneet. Se on erittäin hyvä kysymys, mutta kyllä me se tiedetään, mihin ne ovat hävinneet. Ne ovat hävinneet tähän sote-hallintoon, siihen muutokseen. Siinä on mennyt satoja miljoonia — jopa miljardi, pari — siihen sote-muutokseen, ja nyt ollaan tässä tilanteessa, missä ollaan. Mutta tätä vanhuspalvelulain lykkäystä ei tehdä nyt säästösyistä, vaan tämä tehdään sen takia, että ei ole hoitajia täyttämään sitä mitoitusta — tai jos kaikki hoitajat laitetaan sinne, niin me ei pystytä meidän muita palveluita turvaamaan.

Täällä Li Andersson peräänkuulutti sitä, miksi tämä lykkäys on neljä vuotta. No, kyllä olen sitä mieltä, että tätä on sen verran nyt lykätty tässä moneen kertaan, että kyllä meidän pitää antaa työrauha hyvinvointialueille, meidän pitää antaa työrauha työntekijöille ja myöskin niille johtajille siellä, ja myöskin varautumiseen, nyt tämän mitoituksen täyttämiseen, ja henkilöstön saatavuuden parantamiseen. Eihän tästä tule mitään, kun mennään ikään kuin muutama kuukausi kerrallaan. Kukaan ei tiedä enää, mitä pitäisi täyttää ja miten työnantajat rekrytoivat ihmisiä. Kyllä työrauhaa nyt tarvitaan sinne.

No, kun sitten täällä on ollut esillä myöskin, että maksimista tulee minimi, tai miten päin se nyt meneekään, niin kyllähän hoidon tarve on se, mikä määrittelee, paljonko sinne tarvitaan henkilöstöä. Ja se on myöskin laissa näin sanottu ihan selkeäsanaisesti. Kaikki, jotka ovat olleet vanhuspalveluissa töissä — myös itse aikoinani — tietävät, että siellä on erilaisia vanhuksia, erilaisia hoivan tarpeita. Osa tarvitsee vähemmän, osa enemmän, tilanteet muuttuvat, on välillä saattohoitoa, tarvitaan paljon, ja silloin pitää lisätä. Voi olla, että tarvitaan enemmän — voi olla, että tarvitaan yli yhden mitoitus tilapäisesti joissain tilanteissa. Että kyllä meidän pitää sen tilanteen mukaan edetä ja siihen suuntaan myös kehittää meidän palveluitamme, että toimitaan hoidon tarpeen mukaisesti, ja myös antaa hyvinvointialueille niitä työkaluja sitten järkevällä tavalla suunnata sitä henkilöstöä.

Ja peräänkuulutan tässä myöskin hoitoalan houkuttelevuutta, imagon nostoa. Sitä henkilöstön saatavuutta ei paranneta sillä, että haukutaan vaan, miten kamalaa se on, ja kukaan ei halua sinne mennä.

Olen samaa mieltä siitä, että varmasti ympärivuorokautisessa hoivassa ollaan tyytyväisempiä, kun mitoitus on noussut — hyvä niin, mutta on se 0,65 tälläkin hetkellä siellä ihan hyvä. 0,60:kin olisi ollut ihan hyvä, mutta meillä on paljon muitakin paikkoja, missä pitää työhyvinvointia parantaa.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kaunistola.

18.06 **Mari Kaunistola kok:** Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Kuten täällä keskustelussakin on moneen kertaan käynyt esiin, niin lykkäys on välttämätöntä, jotta voimme tässä tilanteessa, haastavassa tilanteessa, jotenkin selviytyä. Työelämä yleisesti on vahvassa muutoksessa, ja se näkyy koko julkisen hallinnon kohdalla. Väkeä ja tekijöitä puuttuu meiltä monelta, monelta alalta, ja on meille täällä salissa tulevaisuudessa iso haaste, miten siihen vastataan, miten pitää koulutus ja työt, alat ylipäättään vetovoimaisina. Mutta kyllä se haastaa meitä päättäjiäkin ajattelemaan uudella tavalla. Tarvitaan ajattelutavan muutosta, mutta myös työnjaon rohkeita uudistuksia työpaikoilla, teknologiaa, kaikkea, joka tukee sitä tulevaisuuteen tähtäävää työelämän kehittämistä.

Kuten tiedetään, niin hoiva- ja hoitotyö on erittäin vaativaa ja raskasta, ja silloin tietysti meidän täytyy miettiä sitä työpaikoilla tehtävää kokonaisuutta, että aika kuluu oikeasti siihen työhön, johon on saanut koulutuksen, ja pystytään kehittämään siinä tehtävässä, johon

Pöytäkirjan asiakohta PTK 55/2023 vp

on oikeasti hakeuduttu, ja ennen kaikkea, että työpaikalla on mahdollisimman paljon tukea johtamiseen, on aikaa tehdä esimiestyötä. Ennen kaikkea jaksamista tukevia työn käytäntöjä tarvitaan varmuudella entistä enemmän. Se haastaa meitä. Myöskin muutosjohtaminen, uusien työtapojen hakeminen, toimintamallien edistäminen ja ennen kaikkea ne toimet, joilla me voimme tukea tätä keskustelua ja ylipäätään pitää näitä aloja vetovoimaisina — meidänkin pitää muistaa, että meilläkin on siihen oma osuutemme täällä päättäjäroolissa.

Pitovoima, vetovoima ja kaikki tämä kehittäminen vaatii aikaa. Ja nyt tuntuu siltä, että tässä kohtaa meidän on myös sitä annettava, jotta ne uudet hyvinvointialueet pystyvät todellisuudessa keskittymään siihen uuteen ympäristöön, toimintakulttuuriin, uuden organisaatorakenteen tai kulttuurin luomiseen. Ne asiat ottavat aikaa, ja siksi näen, että tässä kohtaa sille on nyt tilaus ja siitä pitää pitää kiinni. Tehdään johdonmukaisia uudistuksia, kannustetaan siellä hyvinvointialueen päätöksenteossakin siihen. Meillä täällä kuitenkin ihmisiä istuu paljon niilläkin jakkaroilla, ja tämä on yhteinen onnistumisen matka, ja siihen pitää nyt keskittyä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Väyrynen.

18.08 Ville Väyrynen kok: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Ihan pari kommenttia.

Tässä äsken edustaja Laiho oikeastaan sanoikin jo, että se, että me vetäydytään 0,7:n mitoituksesta, kyllä ihan selkeästi johtuu vain siitä, että siihen ei yksinkertaisesti nykyisillä henkilöresursseilla päästä. Sillä ei ole varsinaisesti säästämisen kanssa mitään tekemistä. Ja toisaalta ei siitä voi oikein yhtäläisyysmerkkejä vetää myöskään siihen, että Pirkanmaalla vähennetään hoivapaikkoja — itse asiassa Keski-Suomessakin vähennetään — mutta siitä voidaan keskustella erikseen, onko se tarkoituksenmukaista vai ei. Mutta tämä keskustelu ei nyt sinänsä oikein siihen liity.

Edustaja Andersson äsken aika värikkäästikin kommentoi ymmärtääkseni allekirjoittaneen puheenvuoroa. Olisi tietenkin ollut mukavaa, kun hän olisi jäänyt kuuntelemaan. Mutta kun sanottiin, ettei ole mitään perusteluita esitetty tälle pitkälle siirtymäajalle, niin kyllä tämä minun äskeisen puheenvuoroni viimeinen kappale kuului, että on hyvä, että mitoituksen kiristämiseksi tulee riittävän pitkä aikalisä, jotta hyvinvointialueet saavat työrauhan toimintansa kehittämiseksi luodakseen omalta osaltaan houkuttelevuutta hoitotyön eri sektoreille. Samalla ehdimme nähdä, olisiko esimerkiksi tarkoituksenmukaisista teknologisista ratkaisuista keventämään vuosi vuodelta kasvavaa hoivatyön inhimillistä työtaakkaa. Ei tämä ole ihan pelkkää suunpieksentää, vaan se on oikeasti näin. Elikkä meillä ovat tällä hetkellä terveydenhuollon henkilöresurssit todella tiukoilla ja meidän täytyy miettiä.

Me ollaan edustaja Lindénin kanssa tänään debatoitu muualla jo kertaalleen vaikuttavuudesta ja tehokkuudesta. Kyllä meidän näillä resursseilla, mitä meillä on, pitää pystyä saamaan tästä koneesta kaikki mahdollinen irti. Ja se tarkoittaa myös sitä, että ne henkilöresurssit suunnataan vaikuttavasti. Ja meillä on oikeasti tulossa tiettyjä teknologisia sovelluksia, mistä me ei tiedetä, mitä ne tuovat meille neljän vuoden päästä liittyen vaikka tekoälyyn ja työvuorosunnitteluihin. Kyllä näissä oikeasti on jotain ajatuksia, mutta ei tämä säästämistä ole, vaan tämä on... Minä taisin viikko sitten jo sanoa, että kyllä minä aidosti olen sitä mieltä, että me ei yksinkertaisesti joka paikassa päästä 0,7:ään ja toisaalta tietynsä paikoissa, missä on tarvetta ollut ja resursseja riittää, on menty. Tosi asia on kuitenkin,

Pöytäkirjan asiakohta PTK 55/2023 vp

että tällä hetkellä lain säätämä minimi on 0,65 ja 40 prosenttia paikoista menee yli 0,7:lla. Kyllä sieltä sitten löytyy sitä ymmärrystä myös resurssien tarpeille ja sen allokoinnille, kun me annetaan pelivaraa hyvinvointialueille. Meidän ei kannata ajaa niitä semmoiseen nurkkaan, että joudutaan kaikki resurssit laittamaan yhteen kulmaan ilman, että me mietitään, miten me sinne päästään. Tämä on se ajatus.

Mutta minä olen täysin samaa mieltä, että meillä pitää olla hoivapalveluissa riittävät resurssit, mutta se tulee muualtakin kuin pelkästään numeroista. Siellä pitää olla sisältöä ja laatua, ja se pitää miettiä loppuun asti. — Kiitos. [Aki Lindén: Ja rahoitustakin tarvitaan!]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Nurminen.

18.11 Ilmari Nurminen sd: Arvoisa rouva puhemies! Ehkä haluan jatkaa vielä tätä edustaja Väyrysenkin pohdintaa tästä henkilöstömitoituksesta. Itse ajattelen niin, että tähän on saatu viime vuosina nostettua vahvasti, ja se on saatu osin siksi, että hallitus on tehnyt toimenpiteitä henkilöstön saatavuuden parantamiseksi. [Pia Sillanpää: Ohhoh!] Hallitus on lisännyt rahoitusta alueille, ja hallitus on lainsäädännöllä ohjannut alueita nostamaan tätä henkilöstömitoitusta. Lainhan piti olla 0,7, nyt juuri astumassa voimaan. Kuten täällä alussa käsiteltiin, ensi vuodelle monet ovat jo kilpailuttaneet tämän olemassa olevan lain mukaan vanhustenhoidon ympärivuorokautista hoitoa 0,7:n mukaan. Meidän asiantuntijakuulemisessa saadun selvityksen mukaan on kiistatta tosiasia, että hoitohenkilöstön tilanne on haasteellinen ja tähän pitää löytää uusia ja vahvempia keinoja. Mutta myös kiistatta voidaan todistaa, että me olisimme pystyneet toteuttamaan tämän mitoituksen.

Ehkä ongelmallisinta tässä hallituksen esityksessä on, että täällä samassa lauseessa sanotaan, että tarvitaan toimia ja halutaan lisätä mitoitusta, mutta sitten viedään ne kaikki työkalut tämän mitoituksen toteuttamiseen. Isoimpana ongelmana on tämä rahoitusleikkaus, 89 miljoonaa. Nämä olisivat olleet niitä rahoja, joilla konkreettisesti hyvinvointialueet olisivat voineet parantaa henkilöstötilannetta ja niillä olisi ollut myös rahaa tehdä tarvittavia toimenpiteitä. Nyt on ihan turha puhua täällä paremmista palveluista, jos te viette rahat ja toivotaan, toivotaan asioita. Ei sillä ole mitään katetta, ja tämä on ehkä hyvä todentaa.

Sitten mitä tulee tähän hoitohenkilöstön tilanteeseen, me tarvitaan toimenpiteitä. Kuten täällä on moneen kertaan sanottu, on hyvä, että hallitus nyt jatkaa viime hallituskauden hyvän työn ohjelmaa ja näitä muita toimenpiteitä, mutta nyt tarvittaisiin konkreettisesti keinoja. Nyt, erityisesti perussuomalaisten edustajat siellä, te olette nyt hallituksessa ja teillä on mahdollisuus toteuttaa ja viedä näitä asioita myös eteenpäin. Haluaisinkin kuulla teiltä konkreettisia toimenpiteitä, joilla te parannatte meidän hoito- ja hoivahenkilöstön työhyvinvointia ja tilannetta tällä hetkellä.

Otin tähän muutaman esityksen, jotka nyt ovat tulossa meidän valiokuntaan, joista julkisuudessakin on käyty keskustelua. Ensimmäisenä on tämä hoitajien sairaussakko, ensimmäisen sairauslomapäivän palkattomuus. Haluan kyllä kuulla teidän ajatuksenne siitä, millä tavalla se parantaa hoitohenkilöstön työhyvinvointia ja työssäjaksamista, jos jo nyt pienillä tuloilla on pakko mennä töihin, että saa elätettyä perheen. Jokainen tietää, että jos kipeänä menee töihin, niin onhan siinä riski ennen kaikkea muiden tartuttamisesta, mutta myös oman jaksamisen ja muun näkökulmasta. Millä perustelette tätä? Mielestäni se on aika vastuuton esitys hoito- ja hoiva-alalle.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 55/2023 vp

Toisaalta olen myös kummastellut tätä esitystä tästä vientivetoisesta palkkamallista, joka toteutuessaan heikentäisi erityisesti meidän naisvaltaisen sote-sektorin palkkakuoppaa. Millä te perustelette sitä, että jo ennestään matalapalkkaiset alat pakotettaisiin pienempiin palkankorotuksiin kuin mihin he olisivat oikeutettuja? Haluaisin kyllä kuulla, miten tällainen esitys parantaa hoiva- ja hoitoalan palkkaa. Te täällä kerroitte, että hoitajat menevät muihin Pohjoismaihin töihin, ja nostitte käsiä ja levittelitte. Miten tämä parantaa tätä tilannetta? Minun mielestäni se on aika vastuutonta.

Kolmantena, mitä en ole vielä sanonut ja mikä tulee myös meille valiokuntaan, on tämä lakko-oikeuden raja. Haluaisinkin kuulla, mikä tämän teidän esityksenne taustalla on. Tätä sivuttiin viime viikolla vähän eduskunnassa, ja ymmärsin niin, että ministeri esitteli, että jos esimerkiksi nyt hoiva- ja hoitoala, Tehy tai SuPer, aloittavat työtaistelutoimenpiteet esimerkiksi palkkatilanteessa, ja tuomioistuin määrää sitten, että on laitton lakko kyseessä, esimerkiksi potilasturvallisuus tai joku muu on vaarantumassa, niin näissä tilanteissa työntekijälle asetettaisiin 200 euron sakko ja liitolle jopa 150 000 euron sakko, jos tuomioistuin määräisi. Aikaisemmin ei ole kyllä ihan henkilöön meneviä sakkotoimenpiteitä asetettu työntekijöille, jos he osallistuvat työtaistelutoimenpiteisiin.

Nämä kolme esitystä nyt poimin tästä teidän hallitusohjelmasta, ja olisin erittäin kiinnostunut kuulemaan, millä tavalla nämä esitykset parantavat hoito- ja hoiva-alan pito- ja vetovoimaa. Olen myös kiinnostunut kuulemaan, mikäli teillä jotain muita esityksiä, mitä en löytänyt hallitusohjelmasta.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: — Edustaja Lindén.

18.17 Aki Lindén sd: Arvoisa rouva puhemies! Otan tässä esille kolme asiaa, jotka tässä keskustelussa ovat nousseet.

Täällä puhuttiin hetki sitten siitä, että hallinto on niin voimakkaasti paisunut, että se maksaa jopa kaksi miljardia eli kymmenesosan koko tästä hyvinvointialueiden rahoituksesta. Tästä sanoisin kyllä nyt näin: Me kuulimme täällä, kun edellisen kerran tätä asiaa käsitelimme, Pohjois-Pohjanmaalta keskustan edustaja Aittakummun puheenvuoron, jossa hän kertoi, kuinka montakymmentä korkeimman tason hallintohenkilöä on vähennetty Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueella. Ne luvut olivat aika vaikuttavia. Jos me nyt mietimme tätä aikaisempaa tilannetta, kun Suomessa lähes 300 kuntaa ja niiden 150 erilaista yhteenliittymää hoitivat näitä palveluita, niin meillä oli jo päättäjien lukumäärä — mistä tietysti sinänsä joku voi ajatella, että se lisäsi demokratiaa — kymmenkertainen verrattuna nykyiseen ja sitten hallintohenkilökuntaa oli oikeasti paljon enemmän.

Olen monta kertaa pitkän työurani aikana joutunut pohtimaan sitä, onko terveydenhuollossa liikaa henkilöitä hallinnossa. Olen verrannut esimerkiksi vastaavankokoisiin kaupunkiin. Aikanaan vertasin Turun kaupunkiin, Porin kaupunkiin, ja totesin, että kyllä kuntaorganisaatiossa oikeasti oli enemmän hallintohenkilöstöä kuin esimerkiksi terveydenhuollossa. Jos muistan ihan oikein esimerkiksi suuren HUSin lukuja, niin 15 000 hoitotyöntekijällä on 40 ylihoitajaa. Se on noin 400 hoitotyöntekijää yhtä ylihoitajaa kohti, ja osastonhoitajia oli vähän yli 400. Keskiarvo tulee silloin olemaan semmoinen 40 hoitohenkilökuntaan kuuluvaa yhtä osastonhoitajaa kohti. Suurimmillaan oli jopa yli sata alaista, mikä kaikkien mielestä oli koko ajan liikaa, minunkin mielestäni. Eli en itse usko, että meillä sosiaali- ja terveydenhuollossa varsinaisesti hallinto on erityisesti paisunutta, mutta tietysti pitää olla tarkkana, ja kaikkein tärkeintä on se käytännön hoitotyö siellä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 55/2023 vp

No, sitten tämä mielenkiintoinen kysymys tästä, millainen tämä tuleva kehitys tulee olemaan tässä ympärivuorokautisessa tehostetussa palveluasumisessa. Valitettavasti tässäkin esitän nyt muutamia lukuja, mutta ne ovat aika yksinkertaisia. Jos meillä on 10 000 yli 75-vuotiasta jollakin alueella, niin heillä esimerkiksi tällä hetkellä on 600 tällaista hoivapaikkaa. Se on 6 prosenttia. No, sitten kun meillä 15 vuoden päästä on 10 000:n sijasta itse asiassa 15 000 yli 75-vuotiasta, niin todennäköisesti me tarvitsemme 750 paikkaa. Me tarvitsemme siis 150 paikkaa lisää, mutta prosentuaalisesti se on vain 5 prosenttia, kun se aikaisemmin oli 6 prosenttia, koska periaatteessa kun ihmiset elävät pidempään, se on myös eräs indikaatio siitä, että he ovat terveempiä ja toimintakykyisempiä, ja suhteellinen osuus siinä paikkatarpeessa sillä tavalla tässä vähenee.

Nämä halusin tässä ottaa esille.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Sillanpää.

18.20 Pia Sillanpää ps: Arvoisa puhemies! Edustaja Nurminen, te sanoitte tässä, että te teitte edellisellä hallituskaudella toimia hoitajien lisäämiseksi hoitoalalle. Muistatteko te, että teidän, SDP:n, hallituskaudella 1 500 hoitajaa irtisanoutui täysin oikeuksistansa toimia hoitajana tässä maassa? 1 500. Siihen vaikuttivat nämä pakkorokotuspykälät ja pakkolakkolaki, niin kuin viime viikolla puhuin. Muistatteko te tätä? Olisi syytä muistella, jos ei muuten muista.

Te kysytte rahoituksesta. Te otitte velkaa niin paljon edellisellä kaudella, että on hyvä, että selvittää edes koroista tällä hetkellä. Ja joudutaan ottamaan lisää velkaa sen takia, että selvittää ylipäättänsä näistä palveluista, että ihmiset saavat jonkunlaista hoitoa tässä maassa ja lapsilla on koulua, mitä pitää käydä. [Aki Lindén: Siis otetaan edelleen lisää velkaa?] — Kyllä, pakko on ottaa ihan siitä syystä, miten te toimitte edellisellä kaudella täysin vastuuttomalla velanotolla.

Ja kyllä, me viemme eteenpäin tätä hyvän työn ohjelmaa, [Jouni Ovaskan välihuuto] ja minua edelleenkin ihmetyttää, oletteko te kuunnelleet mitään, mitä konkreettisia toimia täällä on sanottu sen edistämiseksi. En aio niitä ruveta nyt luettelemaan jokaista lisää. Mutta tätä sairaussakkoa, mistä kysytte, ei ole tulossa hoitoalalle. Siitä on ollut puhetta monta kertaa. KVTES estää sen ainakin vuoteen 2025 asti, ja sen jälkeen se on myös neuvoteltavissa. Enkä näe itse mitenkään, että tämä sairaussakko olisi tulossa meidän hoitoalalle. Jokainen tietää, että se hoitaja ei voi mennä sairaana töihin tartuttamaan potilaita. [Ilmari Nurminen: Tämä on muistiin!] Tosin tämä toimii Ruotsissa, en tiedä, miten se sitten siellä toimii, mutta toimii kuitenkin.

Lisäksi minun oma lempiaiheeni: hoitajien kehollinen itsemääräämisoikeus, minkä te muun muassa veitte. Hoitajat hoitavat niitä potilaita kaikella kunnioituksella joka ikinen päivä siellä työvuorossa, kunnioittavat heidän itsemääräämisoikeuttaan omaan kehoonsa. Kuka pitäisi hoitajien puolta siinä, että myös he saavat päättää omasta kehostaan? Väitän ja tiedän, että tällä saataisiin useampi sata hoitajaa kiinnostumaan hoitoalasta uudelleen, kun nämä pakkorokotukset poistettaisiin. Olen saanut satoja viestejä hoitajilta, heidän omaisiltaan, kaikilta läheisiltä, ystäviltä, siitä, mitä nämä pakkorokotuspykälät ovat saaneet aikaiseksi hoitoalalla. Osa on vaihtanut alaa, osa on tosiaan poistanut oikeutensa kokonaan toimia hoitajana. Tämä on kyllä semmoinen asia, mitä meidän on syytä täällä yhdessä miettiä. Kuka kunnioittaa hoitajan kehollista itsemääräämisoikeutta omaan kehoonsa? [Aki Lindén: Tai niitä vanhuksia, jotka olisivat voineet sairastua!]

Pöytäkirjan asiakohta PTK 55/2023 vp

Arvoisa puhemies! Jatkan vielä, anteeksi. Saanko jatkaa? [Puhemies: No, hetken, 20 sekuntia aikaa, tai sitten pitää siirtyä tänne puhujakorokkeelle.] — Kiitos, puhemies!

Hoitajat suojaavat potilaita joka ikisessä työvuorossa toimimalla aseptisesti ja tulematta sairaana töihin. Lisäksi, koronarokotuksesta ollaan nyt opittu — viime viikkoina varsinkin — että se ei estänyt tartuttamista. Millä perusteella se pakotettiin hoitajille, ja kuka on vastuussa tästä valehtelusta, suoranaisestä valehtelusta?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Nurminen.

18.23 Ilmari Nurminen sd: Arvoisa rouva puhemies! Ensimmäisenä haluan tarttua tähän velkaan. Faktahan on se, että teidän hallitus ottaa enemmän velkaa ensi vuonna kuin tänä vuonna, [Anne Rintamäki: Korot pitää maksaa! — Pia Sillanpää: Kyllä!] — enemmän velkaa, joten minun mielestäni on aivan turhaa puhua tästä velkaantumisen taittamisesta varsinkaan, kun hyvätuloisille annetaan historian ehkä suurin veroalennus. [Pia Sillanpää: Oh-hoh!] Siinä esimerkiksi, edustajakollega Pia, teidän ja meidän tulotasolla verotus kevenee ja pääministerin tulotasolla puhutaan vuositasolla jo tuhannen euron ja ylikin verojen kevennyksistä. Te puhutte tästä taloustilanteesta, ja teillä on mahdollisuus antaa kaikista hyvätuloisimmille ihmisille näin suuret veroalennukset, ja samaan aikaan me valiokunnassa parhaillaan käydään keskustelua teidän esityksistänne, joissa te leikkaatte kaikista pienituloisimmilta ihmisiltä monella eri lakiesityksellä vähistä rahoista entisestään. Minun mielestäni se on sellainen arvovalinta, jota en olisi toivonut teidän johdollanne vietävän eteenpäin, mutta pitihän sekin nähdä.

No, sitten itse tähän esitykseen, puhemies: Haluan vielä toistaa sen, että me esitämme hylkyä tälle hallituksen esitykselle. Pidämme sitä täysin vastuuttomana, että tässä siirretään yli hallituskauden tämä vanhustenhoidon henkilöstömitoituspäätös. Pidämme erittäin vastuuttomana näitä satoja miljoonia, kun hallituskautta tarkastellaan, jotka te leikkaatte vanhustenhoidon tilanteesta, etenkin tässä tilanteessa, jossa me olemme tämän muutoksen ja koronan, inflaation ja muiden seurauksena.

Tässä tuotiin esille myös nämä hyvinvointialueiden leikkaukset ja päätökset. Toivoisin myös, että hallitus ottaisi vahvemman roolin myös hyvinvointialueitten suuntaan, antaisi työkaluja, millä taloutta voidaan tasapainottaa, annettaisiin työrauhaa, puututtaisiin näihin vuokralääkäreihin ja ostopalveluihin [Pia Sillanpää: No näinhän tehdään!] ja tehtäisiin aktiivista politiikkaa hyvinvointialueitten suuntaan. Nyt kun hallitusneuvotteluissa hyväksyitte esimerkiksi tämän sote-rahoituslain: ei mitään muutoksia, ei pienintäkään, ja siellä on valtava huuto. Hyvinvointialueet pyytävät esimerkiksi alijäämän kattamisvelvollisuuden pidentämistä, rahoitusvajetta ja muuta. Ne eivät saa mitään vastausta. Te ette reagoi millään tavalla, [Pia Sillanpään välihuuto] ja minun mielestäni se on äärettömän vastuutonta politiikkaa, kun me puhutaan näitten hyvinvointialueitten tilanteesta ja sillä on suora vaikutus ihmisten palveluihin ja erityisesti näihin ikääntyneiden palveluihin, mistä me tänään keskustellaan.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Väyrynen.

18.26 Ville Väyrynen kok: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Inhoan pitkittämistä, mutta sen verran pitää vielä tuohon edustaja Nurmisen edelliseen puheenvuoroon palata, kun hän viittasi tähän henkilöön menevään sanktioon laittomien lakkojen yhteydessä: Ministeri Sa-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 55/2023 vp

tonen on sen nyt moneen kertaan avannut todella selkeästi, ja minä uskon, että teiltä nyt siinä alustuksessa vähän vaan unohtui se olennaisin osa. Elikkä silloinhan puhutaan lakosta, joka on todettu työtuomioistuimessa laittomaksi, ja silloin, jos vielä jatkaa lakkoilua tietäen, että se on laiton, tämä sanktio tulee voimaan. Se minun mielestäni olisi jollakin lailla tämän keskustelun kannalta reilua, että sitten ne olennaiset asiat tuotaisiin niissä alustuksissa esille. Eli oletteko te tosiaan, edustaja Nurminen, sitä mieltä, että se on jollain lailla kohtuutonta, eli jos ihminen tietoisesti jatkaa laitonta toimintaa, niin hänellä ei pitäisi olla mitään pelkoa mistään sanktiosta? [Ilmari Nurminen: Joo, mä vastaan!] Tämä on se vähän erikoinen aspekti tässä keskustelussa aina. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lindén.

18.28 **Aki Lindén sd:** Arvoisa rouva puhemies! Kun nyt meni tähän yleiseen velkakeskusteluun, niin ihan lyhyt kommentti vielä siitä.

Siteeraan tässä aikaisempaa perussuomalaisten eduskuntaryhmän puheenjohtajaa, nykyistä ulkomaankauppaministeriä, Ville Taviota. Hän sanoi täällä vuosi sitten budjettikeskustelussa, että Marinin hallituksen aikana valtionvelka nousi 102 miljardista 136 miljardiin euroon ja siitä 8 miljardia on sellaista, joka ei liittynyt koronaan eikä Venäjän hyökkäykseen Ukrainaan ja sen seurausvaikutuksiin. Eli siis käytännössä suurin osa siitä velan kasvusta johtui näistä ulkoisista syistä, ja siitä 8 miljardistakaan ei täällä puolueiden kesken oltu eri mieltä. Ei se ole siis sellainen ero, että olisi sen verta vähemmän esimerkiksi perussuomalaisten toimesta esitetty valtionvelkaa. Käytännössä väittäisin, että se ero on korkeintaan yhden kahden miljardin luokkaa, jos sitäkään.

Eli se, että viime hallituskaudella velkamäärä lisääntyi niin Suomessa kuin kaikissa maissa, jotka joutuivat pandemian kurimukseen, on aika yleinen tapahtuma. Nyt otimme sen esille vain sen takia, että kun ennen vaaleja nykyiset hallituspuolueet sanoivat, että velkaa tullaan vähentämään, niin nyt on vain käynyt ilmi, että kolmea asiaa ei voi saada yhtä aikaa: menojen lisäämistä, mitä nykyinenkin hallitus tekee moneen kohteeseen, verojen alentamista ja velan vähentämistä. Se on käytännössä mahdottomuus, että näitä kaikkia voisi saada yhtä aikaa. Tätä kysymystä käsittelee muun muassa tänään valtiovarainvaliokunnan antama julkisen talouden mietintö. Siinä käy selvästi ilmi, että meillä on aika pitkälle sellaisia rakenteellisia syitä tässä taustalla.

Vielä yhteen yksityiskohtaan otan tässä kantaa. Täällä julkisen talouden suunnitelmasa, johon äskenkin viittasin, on tällainen virke sivulla 59: ”Kokonaisuudessaan hoivahenkilöstön vähimmäismitoitukseen kohdistetaan kuitenkin vuodesta 2024 alkaen noin 147 miljoonaa euroa vuodessa verrattuna vuoteen 2021, jolloin hoivahenkilöstön vähimmäismitoituksesta ei ollut vielä säädetty sitovasti lainsäädännössä.” Eli sen jälkeen, kun tässä siis on kerrottu, että leikkaus on tämä 89 miljoonaa, koska se kokonaistarve olisi ollut tämä 238 miljoonaa, tässä todetaan, että nyt kolmen vuoden aikana kuitenkin on mitoitukseen laitettu 147 miljoonaa euroa lisää. Sillä me ollaan nimenomaan onnistuttu nyt nousemaan sieltä 0,5:n tasolta 0,65:n tasolle, ja tämä on erittäin merkittävä asia. Se on tuonut 2 500 hoitajaa lisää vanhustenhuoltoon. Nyt vielä se noin 1 500 puuttuu, ja se olisi se tavoite, mikä tässä olisi pitänyt saavuttaa, ja neljä vuotta on aivan liian pitkä aika jäädä sitä odottamaan.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Nurminen.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 55/2023 vp

18.31 **Ilmari Nurminen sd:** Arvoisa rouva puhemies! Joo, vastaan vielä tähän kollega Väyrysen kysymykseen tästä lakko-oikeuden rajauksesta — ja sillä varauksella vielä, että meillähän ei ole tätä esitystä ja tämä on nyt hallituksen esitys, josta neuvotellaan, ja itsekin viittasin näihin ministeri Satosen kyselytunnilla esittämiin vastauksiin. Mutta ehkä sen takia halusin nostaa sen asian, että mehän kävimme tästä potilasturvallisuuslaista viime kaudella hyvinkin kovaa keskustelua tässä salissa, ja kun katson tätä esitystä, niin tämä on hyvin vastaava esitys, viety vähän pidemmälle vielä siitä viime kauden esityksestä. Tilannehan on se, että jos meidän järjestöt ryhtyvät lakkotoimenpiteisiin, niin esimerkiksi sotealalla helposti tuomioistuimien voi määrätä, että on kyse esimerkiksi potilasturvallisuuden vaarantamisesta tai esimerkiksi lääkäreiden kohdalla henkeen ja terveyteen liittyvistä kysymyksistä. Ja siinä tilanteessa tulee tämä perusoikeuspunninta, ja siinä voidaan määrätä liitot sitten keskeyttämään nämä. Tämä tilannehan oli viime kaudella, että hoitojärjestöille tuli ilmoitus, että he eivät saa ryhtyä näihin toimenpiteisiin. Ja nyt tässä esityksessä, mitä hallitus on tuomassa, sanktioidaan yksittäiset henkilöt. Viime kaudellahan esimerkiksi perussuomalaiset huusivat tästä asiasta, jota hallitus ei toteuttanut, henkilöön menevästä sanktiosta, ja nyt se ollaan toteuttamassa tai on kaavailuissa. Kun kysyin perussuomalaisilta, mitä parannuksia he aikovat esittää, niin sain kuulla ainoastaan tämän sairaussakon, tämän vientivetoisen palkkakaton ja nämä lakko-oikeuden rajaukset, joilla on myös suora vaikutus siihen, jos he haluavat ammattiyhdistysliikkeen kautta parantaa toimeentuloansa. Nostin nämä sen takia esille ja kysyin heiltä tarkentavia kysymyksiä näihin liittyen. Ei ole lain sisällöistä kyse, vaan ehkä enemmän olin vain halukas tietämään, mitä he aikovat esittää ja millä tavalla.

Sitten vielä, puhemies, ihan lyhyesti haluan nostaa sen — täällä on muitakin pirkanmaalaisia, kollegojani — että nyt kun tämä leikkaus tehdään meillä, niin tällä on yhdeksän miljoonan vaikutus. Meillä on ensi vuodelle esimerkiksi iso, 900 miljoonan TAYSin kampuksen rakentamisen loppuunsaattaminen, ja me olemme saaneet valtiovarainministeriöltä ehdollisen lainasopimuksen niin, että mikäli emme toteuta tänä vuonna talouden sopeuttamista — meillähän ei ole tietoa vielä edes tästä meidän talouden kehyksestä, koska tässä on tämä jälkikäteistarkastuselementti — eli näitä leikkauksia, emme saa lainaa. Mielestäni ovat aika epäoikeudenmukaista alueita kohtaan nämä kiristykset ja leikkaukset ja heikennykset. Alueet tarvitsisivat nyt lisää aikaa ja tukea ja rahaa, ja sen takia tämä henkilöstömitoituksen leikkaus vain entisestään heikentää vanhustenhoidon tilannetta.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Suhonen.

18.34 **Timo Suhonen sd:** Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Tässä nyt, kun on lähetekeskustelussa hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta, niin haluan tässä vaiheessa tuoda esiin myös sen, minkä edustaja Nurminen tuossa hyvin totesi puhuessaan hyvinvointialueitten mahdollisuuksista toteuttaa niitä palveluja. Tämmöisen kannanoton tuon tässä nyt tietoon.

Esimerkiksi Pohjois-Savon hyvinvointialueellahan on ongelmia nyt liittyen näihin säästötoimenpiteisiin, pakollisiin sellaisiin. Esimerkiksi Pohjois-Savon hyvinvointialueen ehdottamat leikkaukset heikentävät omaishoidon edellytyksiä, ja Omaishoitajaliitto ja sen jäsenyhdistykset Pohjois-Savon Omaishoitajat ry ja Varkauden Seudun Omaishoitajat ry toteavat kannanotossaan, että tällaisia vaikeuksia on, ja hyvinvointialue on vuoden 24 talousarvion mukaan säästämässä miljoona euroa ikääntyneiden omaishoidon kustannuksis-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 55/2023 vp

ta, joten kyllä tässä aito hätähuuto on kyseessä, kun puhutaan omaishoitajista ja hyvinvointialueitten palveluitten toteuttamismahdollisuuksista.

Viime kaudellahan kuulimme hyvin vahvoja kannanottoja salin oikealta puolelta, perussuomalaisilta, liittyen omaishoidon tukeen ja sen parantamiseen, ja nyt me näemme, mitä tässä sitten valitettavasti tämän hallituksen toimesta on tapahtumassa.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.